

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

"SƏS" qəzeli mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 166 (6366) 15 sentyabr 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Qafqaz İsləm Ordusunun Azərbaycanda xilaskarlıq missiyası

15 sentyabr Bakının işğaldən azad olunmasından 103 il ötür. Tarixdən bize məlumdur ki, 1918-ci il sentyabrın 15-də ağır döyüşlərdən sonra Qafqaz İsləm Ordusu Azərbaycan xalq könüllü...

Bax 8

Çantaları özündən ağır uşaqlar

Hər yeni tədris ili başlayanda ailələrin və şagirdlərin hazırlıq təlaşı da başlayır. Alış-veriş prosesində məktəbli çantası seçimi ən vacib işlərdən biridir. Uşaqınız üçün bir çanta alara-

kən boyuna, çəkisiñ ve yaşına uyğun olanı seçmək çox vacibdir. Yanlış seçim uşaqlarda duruş pozğunluqlarına və artırıla...

Bax 7

Yaqub Zurufçu vəfat edib

Yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasiyına yoluxmuş Əməkdar artist Yaqub Zurufçu vəfat edib. Bunu AZERTAC-a "Yeni Klinika"nın reanimasiya şöbəsinin müdürü Emil Qasımov deyib. Məlumatə əsasən, Əməkdar artistin həyatını xilas etmək cəhdləri...

Bax 11

Məktəbli geyimləri
alan valideynlər,
DİQQƏTLİ OLUN!

*Kimlər və nə üçün
siyasi dialog
prosesinə xələl
gətirmək istəyir?*

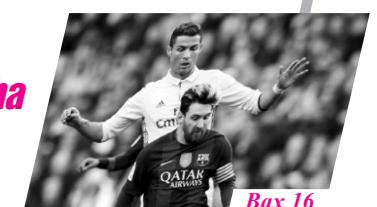
Bax 14

*"İran siyasi
riyakarlıq
nümayiş
etdirir"*

Bax 12

*"Ronaldo
Messidən daha
üstündür"*

Bax 16

"Hər kəs bilməlidir ki, heç kim məsuliyyətdən canını, yaxasını qurtara bilməz"

Prezident İlham Əliyev Rafiq Cəlilovu Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı və Rəşad Tağıyevi Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifələrinə təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edib

Bax 2

**İran avtomobilərinin
Qarabağda nə işi var?**

**DİQQƏT: Məktəblilərdən
tibbi arayış tələb olunacaq?**

"Məktəblər başlayanda tibbi arayışın tələb olunması ilə bağlı məlumatim yoxdur. Amma, bütün hallarda..."

**Mediamızın əsas
problemlərindən: Jurnalistikada
ixtisas vacibdirmi?**

Bu istiqamətdə uzun illər geniş müzakirələr getdi, hər iki tərəf öz arqumentlərini ortaya qoymdu, lakin yekun rəyə...

Bax 12

**"Gənclər partiyanın
iştirakında
əsas hərəkətverici
qüvvədir"**

Yeni Azərbaycan Partiya-sı Gənclər Birliyinin sedri Bəxtiyar İsləmov Quba rayonunda Partiyanın fəal gəncləri ilə görüşüb. Gənclərin partiyanın...

Bax 3

**"48 partiya Prezidentin
yanındadır"**

Ümumiyyətlə, istənilən zamanda bu dialoqa alternativ yoxdur. Çünkü, hər hansı məsələni məsada həll etmək mümkündürse, onu...

Bax 5

**Karantin cərimələri
hansı halda silinə bilər?**

"Cərimələrin ödənilməsindən çətinlik çəkən şəxslərlə bağlı belə bir tədbirin nəzərdə tutulması hal-hazırda..."

Bax 9

“Hər kəs bilməlidir ki, heç kim məsuliyyətdən canını, yaxasını qurtara bilməz”

Prezident İlham Əliyev Rafiq Cəlilovu Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı və Rəşad Tağıyevi Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifələrinə təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Rafiq Cəlilovu Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı və Rəşad Tağıyevi Şəmkir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı təyin olunması ilə əlaqədar videoformatda qəbul edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı qəbulda çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin çıxi-

şı -Siz Cəlilabad və Şəmkir rayonlarının icra başçıları vəzifəlinə təyin edilirsiniz. Size böyük etimad göstərilir. Ümid edirəm ki, siz bu etimadı doğruldacaqsınız.

Son iller Cəlilabad və Şəmkir rayonlarının sosial-iqtisadi inkişaf üçün çox böyük işlər görülüb. Dövlət investisiya proqramları çərçivəsində əsas infrastruktur layihələri icra edilib, ya da ki, bu layihələrin icrası başa çatmaq üzərdir. Regionların Sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarının icrası çərçivəsində hər iki rayonda böyük abadlıq işləri aparılıb. Demək olar ki, əsas infrastruktur layihələri icra edilmiş hesab oluna bilər. Hər iki rayonda elektrik təsərrüfatı tamamilə yenilənib və elektrik enerjisinin təchizatında hər hansı bir problem yoxdur. Qazlaşdırma işləri sürətlə aparılmışdır. Cəlilabad rayonunda qazlaşdırmanın səviyyəsi 90 faizdən çoxdur, Şəmkir rayonunda isə 100 faizə yaxınlaşır. Hesab edirəm ki, bu, son illər ərzində bölgelərdə aparılmış işlər arasında xüsusi yere layiq olan işlədir. Çünkü təbii qazla vətəndaşlarımıza təmin etmək bizim əsas vəzifələrimizdən biri idi və bu gün ölkə üzrə təbii qazla təchizat 96-97 faizə çatıbdır. Bu göstəriciyə görə Azərbaycan dünya miqyasında en qabaqcıl yerlərdədir.

“İndi hər kəs görür ki, heç kim qanundan yuxarı dayana bilməz və burada hər kəs qanun qarşısında bərabərdir”

Mənim iştirakımla Cəlilabad və Şəmkir şəhərlərinin içmeli su layihələri mərasimləri həyata keçirilmişdir. Şəhərlərə 2013-cü və 2017-ci illerde içmeli suyun verilməsi də böyük hadisə idi. Eyni zamanda, bir çox kəndlərdə bu problem öz həllini tapıb. Suvarma ilə bağlı böyük işlər görülüb. Bir çox artezian quyuları qazılıb. Eyni zamanda, Şəmkir rayonunda böyük su anbarı tikilib - Şəmkirçay su anbarı. Hansı ki, həm Şəmkir, həm də qonşu rayonlarda meliorativ tədbirlərin görülməsi üçün yeni imkanlar yaradıb, həmçinin suvarılan torpaqların miqyasını böyük dərəcədə genişləndirdib.

Sosial infrastrukturla bağlı böyük işlər görülüb. Hər iki rayonda 120-yə yaxın məktəb tikilib və ya əsaslı təmir edilib. İki böyük xəstəxana inşa edilib - 190 və 145 yerlik. Bundan əlavə Cəlilabadda Müalicə-Diaqnostika Mərkəzi inşa edilib. İki böyük Olimpiya idman Kompleksi istifadəyə verilib. Yəni, sosial və infrastruktur layihələrinin icrası göz qabağındadır. Əlbəttə ki, bu, rayonların uğurlu inkişafı üçün əsas zəmin yaradır. Çünkü əger bu ilkin adımlar atılmamasayıd rayonların inkişafından söhbət gedə bilməzdi. Bütün bu işlər dövlət büdcəsi hesabına və mənim göstərişimle, mənim tərəfimdən təsdiq edilmiş Regionların Sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramları çərçivəsində görülüb.

Cəlilabad və Şəmkir rayonlarına icra başçıları təyin olunarkən onlara göstəriş vermişdim ki, siz artıq yerdə qalan məsələləri həll edin. Əsas böyük işlər görülüb, çox gözel zəmin yaradılıb. Siz isə

gündəlik həyatda elə işleyin, elə çalışın ki, həm vətəndaşlar sizdən razı olsunlar, həm də rayonlar inkişafı sürətlə getsin və təşəbbüs göstərin, investorları cəlb edin, sahibkarlara şərait yaradın. Ancaq əfsuslar olsun ki, real həyatda biz bunun tam eksini görürük. Bunun nəticəsində və eyni zamanda, buraxılmış ciddi nöqsanlar, pozuntular, rüşvətxorluq və korrupsiya hallarına görə həm Cəlilabad, həm də Şəmkir rayonlarının keçmiş icra başçıları cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmuşlar. İndi hər kəs görür ki, heç kim qanundan yuxarı dayana bilməz. Bunu mən dəfələrlə demişəm, bir daha demək istəyirəm, sizə də deyirəm və bu gün bütün digər məmurlara deyirəm - əger məmurlar öz işində yenə də bu çirkin əməllərdən əl çəkməsələr, onları da aqibəti eyni olacaq. Hətta çıxışlarınızın birində demişdim ki, əger təmiz işləmək istəmirsinizsə, getməyin bu işlərə, razılıq vermeyin, yoxsa bədbəxt olacaqsınız. Əger siz bu məsuliyyətin altına girirsizsə, onda, bax, dediyim kimi, qanun çərçivəsində işləməlisiniz və bu yüksək etimadı doğrultualısınız. Elə işləməlisiniz ki, vətəndaşlar sizdən razı olsunlar. Ancaq indi istintaq materiallarının bir çoxunda göstərilir ki, bir neçə rayonun icra başçıları hətta sosial cəhətdən ən həssas təbəqənin nümayəndələrindən də pul, rüşvet almışlar. İşsizliyin səviyyəsini azaltmaq, xüsusi dövrlərdə gedən böhranlı vəziyyəti, sosial-iqtisadi böhranı, pandemiya dövrünü nəzərə alaraq mənim təşəbbüsümə ən həssas təbəqə üçün yüz minə yaxın ödənişli ictimai iş yeri açılıbdır və orada məvacib minimum əməkhaqqına bərabərdir. Bunları da çox görüblər o insanlara və onları da ödəniş kartlarını öz kabinetlərində saxlayaraq oradan pul çekmişdilər. Yəni, bu qədər vicdansızlıq ola biləmi? Məşhur videokadrlar var. Dəstəyə, sosial müdafiyyə ehtiyacı olan ailələrə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən

caq, səhv edir.

Mən hesab edirəm, artıq hər kəs başa düşüb ki, dövlət məmuru nümunə olmalıdır, yerlərdə insanların dolanışığı, insanların rəhatlığı dövlət məmurnunun fəaliyyətdində asildir. Onlar elə işləməlidirlər ki, daim insanlarla bir yerde olsunlar. Mənim tövsiyərimindən bu tövsiyə də həmisi xüsusi yer tutur. Sizə də deyirəm, siz insanların arasında olmalıdır, onlarla daim temasda olmalıdır, onların qayğıları ilə yaşamalısınız və çalışmalısınız ki, imkan daxilində onlara kömək edəsiniz.

Eyni zamanda, yenə də deyirəm, dövlət tərəfindən, mərkəzi icra orqanları tərəfindən rayonların inkişafı ilə bağlı böyük işlər görülüb, işlərin böyük hissəsi görüldür. Siz yerlərdə elə işleyin ki, rayonlar daha sürətli inkişaf etsin. İndi bizim bir çox rayonlarımızda artıq mərkəzdən dotsiya alırmı. Ancaq 10 il bundan əvvəl demək olar ki, rayonların mütləq əksəriyyəti dotsiya alırdı. Nə üçün? Çünkü yerlərdə yiğilən vəsait məmurların cibinə gedirdi, dövlət xəzinəsinə, dövlət büdcəsinə yox, məmurların cibinə. Gecə-gündüz elə burada, qapılarda fırlanıb, hansısa maddi dəstək, maddi yardım istəyənlərin sayı kifayət qədər çox idi, icra başçılarını nəzərdə tuturam. Amma aparılan islahatlar nəticəsində indi bir çox rayonlar artıq dotsiya alırmı. Biz elə etməliyik ki, ümumiyyətlə, rayonların inkişafı yerlərdə, bütün rayonlarda yiğilən vəsait hesabına təmin olunsun.

Ardı Səh. 3

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Rəşad Tağıyevin Şəmkir Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda qeyd edilir ki, Rəşad Ənver oğlu Tağıyev Şəmkir Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

***

Prezident İlham Əliyev Rafiq Cəlilovun Cəlilabad Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncamda qeyd edilir ki, Rafiq Əsər gələr oğlu Cəlilov Cəlilabad Rayon icra Hakimiyyətinin başçısı təyin edilsin.

***

Prezident İlham Əliyevin digər Sərəncamı ilə Rafiq Cəlilov Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmək Məsələləri Dövlət Xidmətinin reis müavini vəzifəsindən azad edilib.

Göndərilən humanitar yardımın da dalına keçirlər. Bu videokadrlar var, hər kəs bunu görüb və nifrat edib o adamlara ki, nə qədər yardım göndərilib, bunun filan faiziğini götürək bazarda sataq. Bu qədər alçaqlıq, vicdansızlıq ola bilər?! Bu insanlar özlərini biabır edirlər, bizim iqtidarıma ləkə vururlar. Əgər kimse hesab edir ki, bu, onlar üçün nəticəsiz qala-

“Hər kəs bilməlidir ki, heç kim məsuliyyətdən canını, yaxasını qurtara bilməz”

Əvvəli Səh. 2

Əlbəttə, biz hər bir rayonun inkişafı ilə bağlı lazımı addımları atacaqıq. Əsas infrastruktur layihələrinin başa çatması o demək deyil ki, biz bu maliyyə və maddi dəstəyi kəsəcəyik. Yox, verəcəyik, ancaq məqsədönlü şəkildə, ancaq bütün qaydaları nəzərə almaq şərti ilə verəcəyik. Bir də ki, həbs edilmiş icra başçıları, - təkcə Cəlilabad, Şəmkir rayonlarından səhbət getmir, - digər rayonlarda da təndur prosedurlarını

kobudcasına pozurdular. Yəni, dövlət xətti ilə aparılan layihələrin, dövlət alışlarının icrası ilə əlaqədar təndürdə adətən bir neçə icra başçısına, ya da

ki, onun müaviniyətindən yaxın olan şirkətlər qalib gəlirdilər. Nə üçün? Çünkü burada da rüşvətxorluq və menimsəmə halları kütləvi xarakter alındı və bu da dövlət bütçəsinə böyük ziyandır. Əger korrupsiya, rüşvətxorluq halları olmasayı, baxın, bizim dövlət bütçemiz nə qədər artardı, bizim imkanlarımız nə qədər genişlənərdi. Biz bu gün aparılan islahatlar nəticəsində əldə edilmiş əlavə mənfəti, ilk növ-

bədə, insanların həyat səviyyəsinin yaxşılaşmasına yönəldirik. İndi ilin doqquzuncu ayıdır. Ancaq şəffaflıq nəticəsində, islahatlar nəticəsində dövlət bütçəsində profisit yaranıb və biz bunun böyük hissəsini yene də insanların sosial müdafiəsinə yönəldirik.

Eyni zamanda, siz çalışmalısınız ki, rayonlara investisiyalar cəlb edəsiniz, həm yerli, həm xarici. Burada da fəallıq göstərilməlidir. Çünkü özəl investisiyalar olmadan ölkəmiz istədiyimiz qədər inkişaf edə

hibkar da küsüb gedir, ümumiyyətlə, nə iş yeri yaradır, nə müəssisə yaradır, çıxıb gedir. Bu hallar da var. Buna da son qoyulmalıdır. Sahibkar əmin olmalıdır ki, o, ancaq dövlətin vergisini ödəməlidir, vəsalam. Xüsusiylə nəzəre alınmalıdır ki, həm Cəlilabad, həm Şəmkir rayonlarının çox böyük potensialı var, münbit torpaqları var, insan resursları var, hazırlanmış kadr potensialı var. Hər iki rayonun əhalisi də kifayət qədər böyükdür, digər rayonlarla müqayisədə çox böyük sənaye

təyirəm, insanlar sizdən razı qalsınlar, rayonlarda işlər yaxşı getsin, inkişaf olsun, quruculuq olsun, abadlıq olsun. Belə olan halda siz mən-dən yüksək qiymət alacaqsınız. Üks təqdirdə, sizi nələr gözləyir, sizdən əvvəl işləyenlərin aqibəti daim sizin gözünüzün qabağında olmalıdır.

Ümid edirəm ki, siz mən deyən kimi işləyəcəksiniz. Eyni zamanda, Cəlilabad və Şəmkir rayonlarının sakinləri, feallar gərək daim sizin fəaliyyətinizlə bağlı öz təhlillə-

qəmətdə getməsə, kimsə əyri yolla getsə, biz ondan gec-tez xəber tutacaqıq. Ona görə, bu da nəzərə alınmalıdır.

Mən bir daha demək istəyirəm ki, sizə böyük etimad göstərilir. Ümid edirəm ki, siz bu etimadı öz işinizle doğrudacaqsınız.

X X X

Rafiq Cəlilov: Cənab Prezident, mənə göstərdiyiniz bu yüksək etimada görə Sizə dərin minnətdarlığımı bildirirəm, çox təşəkkür edirəm. Göstərdiyiniz etimadı, Sizin dəstəyini-

zə arxalanaraq yüksək səviyyədə doğrulda-cağıma söz verirəm. Çox sağ olun.

X X X

Rəşad Tağıyev: Mən də öz növbəmdə, mənə göstərdiyiniz yüksək etimada görə Sizə təşəkkür edirəm. Eyni zamanda, qeyd etmək istədim ki, mən bunu yüksək etimadla yanaşı, yüksək məsuliyyət kimi də qəbul edirəm və söz verirəm ki, rayonun iqtisadi, sosial, mədəni inkişafının təmin olunmasında əlimdən geləni əsir-gəməyəcəyəm. Yüksək etimada görə, Sizə bir daha dərin təşəkkürümü bildirirəm.

“Hətta çıxışlarımın birində demişdim ki, əgər təmiz işləmək istəmirsinizsə, getməyin bu işlərə, razılıq verməyin, yoxsa bədbəxt olacaqsınız”

bilməz. Dövlət hər şeyi öz boynuna götürə bilməz. Onsuz da bütün ölkə üzrə bütün bu quruculuq-abadlıq işləri dövlət investisiya xətti ilə görüləbilər və sahibkarlara şərait yaradılmalıdır. Sahibkarlara imkanlar verilməlidir ki, gəlsinlər öz vəsaitlərini qoysunlar, iş yerləri yaratsınlar. Ancaq iş görmək istəyən sahibkar bəzi hallarda problemlərlə üzləşir, ona qarşı hansısa əsərsiz tələblər qoyulur, ondan pay istenilir və sa-

ve kənd təsərrüfatı, turizm potensialı var. Bunlardan səmərəli şəkilidə istifadə etmək lazımdır. Baxın, dövlət her şeyi edib, gözəl yollar, qaz xətləri, elektrik xətləri, su xətleri, çekilib, suvarma sistemləri, su anbarları yaradılıb, xəstəxanalar, məktəblər, idman qurğuları tikilib. Qalan işləri yerdəkəi rəhbərlər etməlidirlər. Ona görə, bu da sizə verdiyim tapşırıqlardan biridir və elə işləməlisiniz ki, bir də demək is-

rini aparsınlar. İctimai nəzarət güclü olmalıdır. İctimai nəzarətin gücləndirilməsi üçün siz yerlərdə təşəbbüs göstərməlisiniz ki, feallar bu quruculuq-abadlıq işlərinə qoşulsunlar. Eyni zamanda, dövlət orqanlarında təmsil olunan məmurların işi də elə şəffaf olmalıdır ki, ictimai nəzarət də bunu təsdiqlesin. Onsuz da bizim kifayət qədər informasiya mənbələrimiz var və əgər nə isə orada düzgün isti-

Yeni Azərbaycan Partiyası Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İsləmov Quba rayonunda Partiya-nın fəal gəncləri ilə görüşüb. Gənclərin partyanın işinin aparılmasında əsas hərəkətverici qüvvə olduğunu vurğulayan Bəxtiyar İsləmov qeyd edib ki, bu istiqamətdə Partyanın sıralarında olan gənclər arasında əlaqələr daha da təkmilləşdirilərək yüksək səviyyədə qurulmalıdır. Eyni zamanda gənclərimiz öz əhatə dairələrini daha da genişləndirirək Partiyamızın fəaliyyətinin partiya üzvü olmayan gənclərə də çatdırılmasına nail olmalıdır.

Ali təhsil müəssisələrində təhsil alan gənclərin YAP Gənclər Birliyinin fəaliyyətində yaxından iştirak etməsi üçün səmərəli işlərin görüldüyü diqqətə çatdırın. B. İsləmov bununla bağlı yeni addımların atılacağına bildirib.

B. İsləmov qeyd edib ki, bu gün ölkəmizə qarşı daim informasiya hücumları aparılır ki, bundan əsas təsirlənənlər məhz gənclərdir. YAP Gənclər Birliyinin fəaliyyətinin əsas is-

“Gənclər partyanın işinin aparılmasında əsas hərəkətverici qüvvədir”

Qubada YAP-in gənc fəalları ilə görüş keçirilib

tiqamətlərindən biri də məhz, Azərbaycan gənclərinin bu təsirlərə məruz qalmasının qarşısı almaqdır. Görüşdə gəncləri maraqlandıran coxsayılı suallar da cavablandırılıb.

Sentyabrin 12-də Bakıda İlk dəfə olaraq strateji tərəfdəşliqə malik üç qardaş ölkənin, yəni Azərbaycan, Pakistan və Türkiyənin hərbi birliliklərinin iştirakı ilə "Üç Qardaş-2021" təlimləri üç ölkə arasında müdafiə sahəsində six əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini göstəren böyük perspektivlər vəd edir. Birgə təlimlərdə əsas məqsəd qardaş ölkələrin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin peşəkar və taktiki hazırlığını artırmaq, sülh və müharibə dövründə əməliyyatlara hazırlaşmaq, bilik və təcrübə mübadiləsi aparmaqdır və bu baxımdan təlimlərin əhəmiyyəti sadaladıqca bitən deyil, olduqca genidir.

Geosiyasi və geostrateji sənərilərin sürətlə dəyişdiyi bir zamanda hər hansı bir xarici təcavüz, yaxud hücumun qarşısını almaq baxımdan, üç qardaş ölkə, Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə arasında six əlaqənin yaradılması, hərbi təlimlərin keçirilməsi olduqca böyük əhəmiyyət kəsb edir. Hətta, nəinki təcavüz və hücumları, eləcə də nəzərdə tutula biləcək həmələləri cilovlamaq baxımdan belə, üç qardaş ölkənin birgə keçirdiyi hərbi təlimlərin əhəmiyyəti olduqca böyükdür. Çünkü, üç qardaş ölkənin birgə keçirdiyi təlimlər həm də, bu qardaş ölkələrin hər birinə özünü rəqib bilən qüvvələr üçün bir mesaj, bir ismaric da sənəyla bilər və həmin qüvvələr artıq bu qardaşlığı göz önüne almaq məcburiyyətində olduqlarını yaşıx başa düşürler.

Yaxın zamanda hərbi təlim, təhsil və eləcə də istehsal üzrə birgə hərbi müəssisələrin yaradılması məqsədi ilə müxtəlif imkanların araşdırılacağı da istisna edilə bilmez. Şübhəsiz ki, bu araşdırmların nəticəsi olaraq hərbi əməkdaşlığın daha da genişlənəcəyi gözləniləndir. Təbii ki, belə bir şəraitdə regional və trans-regional hərbi situasiyanın daha çox Azərbaycanın xeyrinə dəyişəcəyi tezliklə gənűn reallığına çevrilecek ki, bu da əslində müdafiə və təhlükəsizlik istiqamətində six əlaqələri nəzərdə tutan "Şuşa Bəyannaməsi" kimi tarixi əhəmiyyətli addımın davamı sayıla biler. Nəticə etibarı ile bütün bunlar üç ölkə arasında ikitərəfli və üçtərəfli hərbi əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirəcək, başda Azərbaycan olmaqla, hər üç ölkənin imkanlarını, potensialını, qüdrətini dəha da artıracaq, təhlükəsizliyini dəha mükəmməl şəkilde təmin edəcək. Bir sözlə, əlverişli mühitin yaradılmasında, eləcə də dəst və tərəfdəş ölkələrin hərbçilərinin sülh və müharibə dövründə əməliyyatlara hazırlanmasında, nəticə etibarı ilə təhlükəsizliyin, stabilliyin, sabitliyin öncədən təmin edilməsində "Üç Qardaş-2021" beynəlxalq təlimləri mühüm rol oynayır.

"Mühəribə təhdidi" anlayışını Azərbaycan Ordusu 44 günlük sahə zamanı

Tarixdə bir ilk və nümunə - "Üç Qardaş-2021"

kökündən dəyişirdi və hətta tamamilə yox etdi, Ermənistən güya güclü orduya malik olması, yalançı qüdrəti barədə miflər darmadağın edildi. Ölək başçısının, Ali Baş Komandanın, cənab Prezident İlham Əliyevin iradəsi, düşünlümüş və uzaqqorun siyaseti, eləcə də regional və global miqyasda möhtəşəm diplomatik addımları Ermənistana və onun tərəfdarlarına, məglubiyyəti qəbul etməkdən, eləcə də qanunsuz şəkildə elə keçirdikləri, işğal etdikləri ərazidən çıxamaqdan başqa heç bir seçim qoymadı. Azərbaycan Dağılıq Qarabağın bir neçə şəhərini və 300-ə yaxın qəsəbə və kəndini təxminən 30 illik işğaldan cəmi 44 güne azad etdi və bu, məhz Azərbaycan Prezidentinin, Azərbaycan Ordusunun, Azərbaycan xalqının qüdrətini, ezməni, iradəsini göstərir, ölkəmizin birəqarış torpağı belə güzəşte getməyəcəyini, öz torpaqlarını qorumaq mütqəddəratında olduğunu, hərbi qüdrətinin varlığını isbatlayır.

Keçirilən birgə təlim istehsal, texniki təhsil və taktiki hazırlıq baxımdan əslində üçtərəfli müdafiə əməkdaşlığını dəha da gücləndirilməsi deməkdir. Gələcəkdə Pakistan, Azərbaycan və Türkiyə arasında üçtərəfli strateji dialoğun və tərəfdəşliğin, hərbi əməkdaşlığın dəha da gücləndirilməsi üçün "Üç Qardaş-2021" hərbi təlimlərinin keçirilməsi əslində, həm də çox mühüm bir əlamətdir. Beləki, sözügedən təlim bundan sonra dəha six əlaqələr üçün əsaslı zəmin yaradır desək yanılmarıq.

Göründüyü kimi, bölgədə tendensiyalar sürətlə dəyişir. Bu tendensiyalar da öz növbəsində əlbəttə ki, iqtisadiyyat, ticaret və ən vacib sayılan, hərbi əməkdaşlıq baxımdan six əlaqələri təşviq edir. Təbii ki, iqtisadiyyat, eləcə də ticaret ölkə-

nin maliyyə təminatı baxımdan olduqca vacibdir. Hər bir ölkə iqtisadiyyatının güclü olması ilə qüdrəti dövlətə çevrilir və ölkənin iqtisadi qüdrəti vacib amillərdəndir. Lakin, mili qururun və ölkənin erazi bütövlüyünün, suverenliyinin əsl qarantinının məhz güclü müdafiə olduğu artıq tarix boyu öz təsdiqini tapıb. Həmçinin hərbi əməkdaşlıq və birgə təlimlərin dəha böyük nəticələrə zəmin yatağı, təhlükəsizliyə ən böyük tövəhə olduğuna da şahidi. Elə bu baxımdan da doğru istiqamətdə atılan ən doğru addım kimi "Üç Qardaş-2021" hərbi təlimi əvəzsizdir və əhəmiyyəti də danılmalıdır.

"Üç Qardaş-2021" hərbi təliminin ən böyük əhəmiyyəti

edir ki, Azərbaycan Qafqaz bölgəsinin ən böyük gücüdür. Eyni zamanda onu da isbatlayır ki, bu üç qardaş ölkə arşındakı körpü, hərbçilərin ortaq təlimləri, silah sistemlərinin sınaqdan keçirilməsi və ortaqpə qərarlılığının nümayişi bir tərəfdən Qafqazda dəyişilməz sülh, təhlükəsizlik və sabitlik üçün ən böyük zəmanətdir, digər tərəfdən də qlobal səviyyədəki bütün fəaliyyətlər üçün çox vacib sayılır.

Bunu da diqqətə catdırıq ki, təlimlərin adının "Üç Qardaş - 2021" olması digərləri üçün, ələlxus, Ermənistən və onun havadaları üçün mühüm bir məsajdır. Bu üç dost, qardaş ölkə hər zaman bir-birinə dəstək olması, beynəlxalq müstəvədə ortaqpə mövqə nümayişi etdirməsi yaddaşlarından silinməyib və bu gün də təlimlərə "Üç Qardaş-2021" adının qoyulması bir çoxlarının yaddaşlarını təzələmək baxımdan məqsədə uyğundur.

Bu, eyni zamanda tekrarən onu xatırlatdırır ki, tarix boyu mövcud olan qardaşlıq bağları bu gün də davam edir və gələcəkdə də yüksələn xətələ davam etdiriləcək. "Üç Qardaş - 2021" adı altında bu təlimlərin keçirilməsi ələlxus, 10 noyabr tarixində imzallanmış üçtərəfli razılışmanı yərini yetirməkdən hələki boyun qarşılaşmağa çəhd edən, bölgədə təxribatlar töredən Ermənistən üçün bir xatırlatmadır və 30 il boyunca qurulan müdafiə istehkamı 44 gün ərzində Azərbaycan Ordusu tərəfindən darmadağın edilən Ermənistən bilməlidir ki, Azərbaycan artıq daha qüdrətlidir, tək də deyil və üç qardaş ölkənin birgə təlimi məhz bu həqiqəti bütün dünyaya bəyan etdi.

Inam Hacıyev

isə o n u n tarixdə bir ilk olması, başqalağı üçün bir nümunə olmayıdır. İndi bütün dünya ölkələri, eləcə də Ermənistən və onun havadarı olan ölkələr hadisələri, daha dəqiq deyək, "Üç Qardaş-2021" təliminin keçirilməsini, özü də bu təlimin məhz Azərbaycanda keçirilməsini yaxşı-yaxşı izləyir və öz nəticələrini çıxarmış olurlar. Nəticə çıxarmış olurlar ki, bu təlimin məhz Azərbaycanda keçirilməsi sıradan bir hadisə və heç də təsadüfi deyil. Bu, çox önemli bir göstəricidən xəbər verir və çox vacib bir məqamı təsdiqləyir. Təsdiqləyir ki, Azərbaycanın bölgədə lider dövlət, real güc olaraq hərbi tədbirə ev sahibliyi etməsi onun uğurlu inkişafının göstəricisidir. Təsdiq

“48 partiya Prezidentin yanındadır”

*Milli Dirçəliş Hərəkəti Partiyasının sədri
Fərəc Quliyev SİA-ya müsahibə verib.
Müsahibəni sizə təqdim edirik:*

- Fərəc bəy, ölkəmizdə partiyalararası əməkdaşlıq münasibətləri cəmiyyətdəki birliyin, həmrəyiyyin ruhuna uyğundurmu?

- Ümumiyyətlə, istenilən zamanda bu dialoqa alternativ yoxdur. Çünkü, hər hansı məsələni masada həll etmek mümkün dursa, onu meydanda hell etməzlər. Mən həmişə bunun demisəm ki, əger danişmaqla hell olunan məsələni dalaşmaqla hell etməyə cəhd varsa, bu ağılsızlıqdır. 2002-ci ildən mən deyirəm ki, mütləq dialoq vacibdir. İndi hətta dialoqda iştirak edən bəzi partiya rəhbərləri belə o vaxt mənə ciddi təpki göstərib. Yanaşma onu göstərir ki, Azərbaycan tərəfində artıq bu həm də sosial sıfarişə əvələnib. Neticələr var. Bunun ən mühüm nəticəsi odur ki, mühərbiyədən əvvəlki dialoq başlandı və cənab Prezidentin sərəncamı ilə siyasi partiyalar və parlamentdə işgüzər şöbə yarandı. Çox uğurlu kadr oldu. Yəni 48 partiya ilə baxmayaraq ki, hərənin bir xasiyyəti var, çox normal mühit yaratmaq mümkün oldu. Sonra siyasi nəticələr ortaya çıxdı. Müharibə zamanı partiyaların birgə bəyanat vermesi, hamının bir əsger kimi bu məsələlərdə dövlətə və dövlətçiliklə bir yerde olması bu dialoqun nəticəsidir. Ümumiyyətlə, hər bir partiya kiçikliyindən, böyüklüyündən asılı olmayaq, təbii ki, arxasında bir elektoratı daşıyır. Partiyaların birliyi əslində cəmiyyətin birliyi deməkdir. Bu elektoratın da hamisinin təsir imkanı var. Bölgələrdə ictimai rəy liderləri olsun, yaxud da mərkəzdə ictimai rəy liderləri olsun. O mənada partiyalar arasında əlaqələrin sivil qaydada tənzimlənməsi, xüsusilə iqtidár-müxalifet münasibətlərinin bu səviyyəyə çıxmaması bütövlükdə ölkənin əhval-ruhiyyəsinə, ölkənin gələcəyinə xidmet deməkdir. İkinci bir tərəfdən partiyalar arasındaki əlaqələrdə də deyişikliklər yarandı. Uzun müddət bəzi partiya rəhbərləri bəlkə bir-birləri ilə heç görüşmürdülər, əlaqələri yox idi. Partiyalararası münasibətlərdə də müəyyən yumşalmalar baş verdi. Mən o mənada hətta bu qədər isti bir münasibətin yaranmasını, bütün məsələlərə ortaq yanaşmanı görüb siyasi partiyaların bir görüşündə təklifə çıxış etdim. Təklif etdim ki, bəlkə bunu daha dərin bir formata çevirmək mümkündür. Bunu bir məşvərət məc-

lis səviyyəsinə getirmək olar. Burada hər şey konsensusla hərəkət edəcək, yəni hər kəs nəyinsə altına qol çəkməlidir. Elə məsələlər var ki, orada müzakirə olunsun. Bu məsələlər cəmiyyətin ortaq bir fikri kimi verilsin. Ana məqsədim bunun bir ildirimötürücü effekt yaratması idi. Hakim partiya və cənab Prezident bilsin ki, 48 partiya onun yanındadır.

- Siyasi partiyalar xarici müdaxilələrlə mübarizə ilə bağlı 8 bəyanat və 2 müraciət etdi, amma bunların arasında AXCP və Müsavat partiyaları olmadı. Deyə bilərik ki, bu partiyalar gedən proseslərdə tamamilə kənardan qaldılar?

- Burada iki məsələ var. Birinci burada münasibət təkcə o səkkiz sənəddən ibarət deyil. Partiyalar ayrı-ayrılıqla da münasibət bildirmişdilər. Mən özüm bizim partyanın adından müxtəlif insansıyalara müraciətlər göndəmişəm. Avropa Parlamentinde olan fraksiyalara öz dillərində müraciət göndərmışdım. Ermənistanın Metsamor Atom Elektrik Stansiyası ilə bağlı mənim Moldovada çıxışım olub. Həmin çıxışımı hər yere göndəmişdim, xüsusilə, almanlara göndəmişdim. Yaşlılar Partiyası bu məsələdə olduqca həssasdırlar. Təbii ki, başqa partiyalar da o cür çıxış etmişdilər. İkincisi hansısa təşkilatın qoşulub-qoşulmamasına gəldikdə, keçən dəfə bir videokonfrans oldu. Hörmətli Ədalət müəllim dedi ki, hansısa təşkilatın qoşulmuram deyib qoşulmamasını başa düşərik. Amma qoşuluram, ancaq mənim başqa funksiyonı burada iştirak edəcək deyilməsi bir cügallıq növüdür. Mən orada fikrimi dedim burada da deyirəm, məncə, başqa dövlətlərlə ciddi şəkildə əlaqələri olan ölkəyə qarşı davranışları olan partiyaların heç bu qurumda olması vacib deyil.

- Necə düşünürsünüz cəmiyyətdə olan milli

birliyi AXCP və Müsavat partiyası pozmaq istəyirmi?

- Bizim partiyaların əsas işi ondan ibarətdir ki, ictimai rəyi düzgün şəkildə formalasdırıq. Biz milli maraqların təmin olunması üçün, cəmiyyətin birliyinə nail olmalıyıq. Bəzən bizim cəmiyyətə dediyimiz ele fikirlər ola bilər ki, süngü ilə qarşılansın xoşa gəlməsin. Mən siyasi adamam. Mən bilirem ki, dediyim söz hansı kəsimə xoşa gəlməyəcək. Bir müxalifətçi kimi bildirmişəm yene bildirəm ki, biz ferdlərə qarşı deyil. Biz kim milli maraqlara zidd hərəkət edirəm, onun qarşısındayıq, kim də milli maraqlara uyğun hərəkət edirəm, onun yanındayıq. Ona görə də o sözlərimi bəyənməyən kəsimə görə, mən fikir deməli deyiləm. Bilərkədən və ya bilməyərəkdən AXCP və Müsavat bu məsələlərə manə olur. Hər ne qədər şəxsi maraqlar, partiya maraqları olsa da, dövlət maraqları bunun hamisində üstündür. Biz xoşbəxtliyimizi fərdi qayda da axtara bilmərik bu mümkün deyil. Biz cəmiyyətimizi xoşbəxt etmek istəyirik ki, biz də onun içinde xoşbəxt yaşayaq. Əger o insanlar doğrudan, bunu istəmirərsə, bu birliliyin pozulmasını istəyirəsə, bu hər şəyden qabaq onların tayfasına qarşı bir xəyanətdir.

- Nə zamana kimi rus sülhməramlılarının zor gücü ilə orada qalmış bir neçə erməni hələ də yaşamağa davam edəcək?

- Rus sülhməramlı kontingenti adı ilə hərbçilərin orada olması situativ şərtlərdən asılı olaraq olub. Bizim iradəmizə bağlı olmayıb. Son zamanlar XİN və DIN tərəfindən sülhməramlılardan müvəqqəti olaraq Qarabağda yerləşən rus hərbçiləri deye bəhs etdiyini görürük. Onlar müvəqqəti olaraq buradadırlar. Burada göstərilən 5 illik müddət maksimum müddətdir. Bu bir il də, üç il də ola bilər. Faktiki olaraq onlar işlərinin öhdəsindən gəlmir. Xüsusi, erməni tərəfini tutmaq, onların "nazirləri" ilə filan iş görmək onu gösterir ki, onların getmesi tezleşməlidir. Azərbaycan tərəfi istəsə, bir gündə Xankəndiye girər oradakı separatçıları da çıxarıb başqalarını da. Amma bize bu lazımdır. Biz məsələni diplomatik yolla həll etmək istəyirik.

Turqay Musayev

İlham Əliyevin dünyaya getirdiyi yeni dəyərlər - Qərb narahatdır

Və ya Soros və onun əlaltıları bundan sonra da Azərbaycanla bağlı öz planlarını icra edə bilməyəcəklər

Ariq Azərbaycanda yeni siyasi və regional dəyərlər dövrünə qədəm qoyulub və bu potensial reallığı tətbiq edən şəxs Prezident İlham Əliyevdir. Onun tərəfindən dünyaya, eləcə də regiona getirdiyi modern siyaset və qətiyyət faktorunun baza prinsipi isə bəlkə de heç bir ölkəde yoxdur. Çünkü Azərbaycanda olan xalq-iqtidár vəhdiyi başqa heç bir ölkədə yox seviyyəsindədir. 44 günlük Vətən mühərbiyəsindən sonra həmin realliq özünü da-ha da möhkəmləndirib. Mehəz xalqdan alınan ruh, vüsət və möhkəm etimad amili qeyd edilən üstünlük-lərin qazanılmasına kifayət qədər təkan verib. Hətta belə bir qənaətə də gələ bilərik ki, Azərbaycanın regiona getirdiyi yeni qalibiyət siyaseti başqa ölkələr üçün bir nümunə etalonuna çevrilib. Qərb isə narahatdır, çünkü Qərb hakimiyyətlərinin əsas himayədarı olan Corc Sorosun Cənubi Qafqaz üzərindəki Azərbaycan planları iflasa uğrayıb:

* Xalq və iqtidár birliliyi öz möhkəmliyini qoruduqca istənilən düşmən kimiyyində asılı olmayaq məhv edilir.

* Güc, qətiyyət, sarsılmaz irada tətbiq etmədən münaqişələrin ədalətli həllinə nail olmaq olmur - Sülh istəyirsənə mühərbiyə hazır ol prinsipi.

* Azərbaycan sübut etdi ki, dünyada artıq ərazi və əhali baxımından nisbətən kiçik dövlətlər, iri dövlətlərdən çəkinmedən və onların "xeyir-dualarını" almadan öz problemlərini həll edə bilərlər. Başqa cür desək, ədalətin kiçiyi və böyükü olmur, ədalet ya var, ya da yoxdur.

Şübhəsiz ki, Azərbaycanın dünyada yeni dəyərlər sisteminin təməlinin qoyması Qərb dövlətlərini ciddi şəkildə qəzəbləndirib və təlaşlaşdırıb. Təlaşlananlar arasında ən çox var-gəl edən cinah isə Soros fondu və onun əlaltılarıdır.

Əsas səbəb odur ki, Azərbaycanın yaratdığı yeni regional və siyasi dəyərlər sistemi digər dövlətlərə də ilham verə bilər və onlar da "dunya lider dövlətlərinin" nəzarəti altında çıxa bilərlər. Əlbəttə ki, bu "nəhəng", amma əs-linde, davranışlarına görə daha çox "monstr" adlandırılmalı olan ölkələr indi də Azərbaycanı cəzalandırmaq hiddəti, həvesi ilə yaşayırlar və bunun üçün ələrində olan bütün mövcud resurslardan maksimum istifadə edirlər, müxtəlif cür həm milli və həm də beynəlxalq platformalardan.

Hansı daşı qaldırırsan, altından bir sorosçu çıxır (?!)

Burada daha bir faktı da qeyd etmək istərdik ki, bir sıra Qərb siyasi və ya ictimai təsisatlarının Azərbaycana qarşı xüsusi nifräti ilə tanınan Corc Soros kimli bir firıldaqçının nəzarətində olduğu heç kimə sərr deyil. Bununla bağlı faktlar dəfələrlə müxtəlif növ hesabatlarda öz eksini təpib. Ən əsası isə 27 fevral 2020-ci ildə nüfuzlu Avropa Hüquq və Ədalət Mərkəzi (European Centre for Law and Justice) geniş hesabat təqdim edərək bütün Avropa təsisatlarının, xüsusilə "Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin" Soros fondunun tam nəzarəti altında olduğunu sübut etmişdi. Hesabatla bu linkde tanış ola bilərsiniz:

<https://rmx.news/article/article/how-george-soros-infiltred-the-eu-court-of-human-rights-report>

Ancaq daha bir danılmaz reallıq bundadır ki, istənilən xalq, ölkə, icma və dairə üçün ən böyük cəza ele Sorosun "himayəsi" altına düşməkdir.

Şübhəsiz ki, Azərbaycanın Sorosun mehsullarından yəqin ki, ən zayıf olan Paşinyana qalib gəlməsi milyarder "inqilablı mühəndisini" yaman qəzəbləndirib və indi o, bütün təsir imkanlarından istifadə etməklə Azərbaycanı öz təbirince cəzalandırmağa çalışır. Amma Azərbaycanın digər postsovət ölkələri - Ermənistan, Gürcüstan, Moldova, Ukrayna olmadığı nə qədər qəribə görünse də Sorosa çatmayıb. Əslində çatıb, sadəcə özünü Azərbaycan qarşısında möglüyyətə uğramış şəxs kimi göstərməməyə cəhdələr edir. Amma əfəyadı...

Halbuki Soros özünün keyfiyyətsiz məhsulu olan Nikol Paşinyanın və Paşinyan vasitəsi ilə yiyləndiyi, təsir etdiyi Ermənistanın qayğısına qalsa da yaxşı olardı. Belə ki, məhz Sorosun hakimiyyətə getirdiyi şəxslər Ermənistənindəki uğurla kontingenti adı ilə hərbçilərin orada olması situativ şərtlərdən asılı olaraq olub. Bizim iradəmizə bağlı olmayıb. Son zamanlar XİN və DIN tərəfindən sülhməramlılardan müvəqqəti olaraq Qarabağda yerləşən rus hərbçiləri deye bəhs etdiyini görürük. Onlar müvəqqəti olaraq buradadırlar. Burada göstərilən 5 illik müddət maksimum müddətdir. Bu bir il də, üç il də ola bilər. Faktiki olaraq onlar işlərinin öhdəsindən gəlmir. Xüsusi, erməni tərəfini tutmaq, onların "nazirləri" ilə filan iş görmək onu gösterir ki, onların getmesi tezleşməlidir. Azərbaycan tərəfi istəsə, bir gündə Xankəndiye girər oradakı separatçıları da çıxarıb başqalarını da. Amma bize bu lazımdır. Biz məsələni diplomatiyə yolla həll etmək istəyirik.

Üstəlik, digər Soros izi olan postsovət ölkələrində de biz eyni halları müşahidə etməkdəyik. Bizdən isə onlara tezliklə sorosçuluq beləsindən qurtulmaq arzusunu çatdırmağımız qalır. Ən azından, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev regiona və dünyaya nümayiş etdirdiyi mükəmməl siyasi dəyərləri öyrənənlər və hərəkətə keçsinlər, sonra həqiqətən də çox gec ola bilər.

Rövşən RƏSULOV

ANALITİK+AKTUAL

Bildiyimiz kimi, koronavirus pasportu və peyvənd səhbəti olmamışdan öncə kafe və restoranlar xeyli gəlir əldə edərək aktiv şəkildə işləyirdi. İndi isə peyvənd və pasport məsələsindən sonra əksər restoranların içi bom-boşdur. Bu, restoran sahiblərinə və personala necə təsir edir? Məsələ ilə bağlı SİA olaraq araşdırma aparıb restoran sahiblərinin fikirlərini öyrəndik.

Açıq havada yerləşən kafe, restoran, çay evləri və digər ictimai-işə obyektlərində vətəndaşlardan covid pasportu tələb olunmur. Tələblər ancaq qapalı məkanlarda aiddir. Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarına görə, yaşı 18-dən yuxarı olan şəxslər ictimai iaşə müəssisələrində, mehmanxanalarda və iri ticarət mərkəzlərində qapalı məkanda göstərilən xidmətlərdən yalnız COVID-19 pasportu olduğu halda istifadə edə bilərlər. Koronavirus (COVID-19) pandemiyası dövründə insanların sıx toplaşmasının xəstəliyin yayılma intensivliyinə birbaşa təsirini nəzərə alaraq, açıq havada fəaliyyət göstərən ictimai iaşə müəssisələrində COVID-19-a yoluxma hallarının və ya virusun yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə həmin müəssisədə çalışan işçi heyət və istehlakçıların xüsusi davranışın qaydalarına əməl etməsi zəruri şərtlərdənir. Bunuyla əlaqədar müvafiq qanunvericiliyə əsasən açıq havada fəaliyyət göstərən ictimai iaşə müəssisələrində müştəri qəbulu qüvvədə olan norma və qaydalardan 2 defə az olmalı və müvafiq olaraq hər adambاشına müəyyən edilən sahə ikiqat artırılmalıdır. Qida qəbulu zallarında oturacaqların ara məsafəsi eyni masa arxasında 1 metrden, masalararası məsafə isə 2 metrden az olmamalıdır. Xəstəliyə yoluxma riskini azaltmaq üçün ictimai yerlərdə ortaq istifadə edilən səthlərin mütəmadi təmizlənməsi və dezinfeksiya edilməsi zəruridir.

Təmizlik-dezinfeksiya işləri iş saatı ərzində əsasən işlek sahələrdə (giriş-chış, kassa və s.), iş saatından sonra isə bütün sahələrdə həyata keçirilməlidir. Sanitar gigiyenik qaydalara əsasən, ictimai iaşə müəssisələrində sanitər məşət otaqlarının (sanitar qovşaq, soyunub-geyinmə otağı və s.) işlək və təmiz vəziyyətdə saxlanmalı, axar isti və soyuq su təchizatı təmin edilməlidir. Hər bir müəssisənin təmizlik vasitəleri və dezinfeksiya edici maddələrlə daimi olaraq təmin edilməsi şərtlidir.

İşçi heyət hər zaman şəxsi gigiyena qaydalarına ciddi riayət etməlidir. Həmçinin onların dayışəkli təmiz iş geyimi olmalıdır. Gün ərzində bir çox insanla təmasda olduğunuñoruyucu vasitələrlə və dezinfeksiya edici məhlulla təmin olunmalıdır.

İctimai iaşə müəssisələrində koronavirus infeksiyasiyinə (COVID-19) profilaktikasına dair metodiki göstərişlərdə müəssisə daxilində işçi heyətin şəxsi gigiyena qaydalarına əməl etməsi, yeməklər hazırlanarkən termiki emala riayət edilməsi, o cümlədən xam mehsulların istifadədən əvvəl təmizlənməsi, yemek dəstlərinin, mətbəx avadanlıqlarının, çirkli səthlərin mütəmadi olaraq yuyulub təmizlənməsi tövsiyə olunur.

Məsələ ilə bağlı Sahil metrosu Bülbül prospekti 10 ünvanında yerləşən "Boğaziçi" restoranının səhiyyəli üzvü Asim Aslanovla dan-

ya 1-ci, ya 2-ci dəfə peyvəndlən-məsindən sonra gözləyirdik ki, həm virusun yoluxma və yayılma sürəti azalacaq, karantin qadağalarının bir çoxu yumşalacaq, həmdə insanların iqtisadi sosial vəziyyəti düzələcək. Təessüflər olsun ki, bunun şahidi ola bilmədik. Danimarka və digər ölkələr, onlar ar-tıq 80 faiz əhalisi peyvənd olunan-dan sonra bütün qadağaları götür-düler, hətta gecə klubları, restoran-lar, əyləncə mərkəzlərinə heç bir covid pasportu tələb olmadan gedə bilərsiniz. Amma Azərbaycan əməmiyyəti həm təhsil səviyyəsinin aşağı olması, həm ümumi maarif-çiliyin zəif olması, həmdə insanla-rın qayda - qanunlara, rəsmi məlumatlara, rəsmi qadağalara deyil, kiminse dilindən eşitdiyi fikirləre diqqət ayırmaları ona getirib çı-xardı ki, bizdə yoluxmanın sayı neinkin azaldı, əksinə çoxalmağa başladı, üstəlik insan ölüm faktları da get - gedə statistik cəhətdən artmağa başladı. Əvvəller tek re-qəmli ölüm halları indi 40, bəzi hal-larda 43 nəfərlə əvəzləndi. Ona

saxlamaq üçün dövlətə kömək edir, vəsaitlər köçürdür. O cümlədən də, bu kafe sahiblərinə və əmək müqaviləsi ilə işləyənlər də aiddir. Bu Covid pasportunu tələb etmək, insanların ayağının restoranlardan, kafelərdən kəsilməsi o deməkdir ki, külli miqdarda vəsait dövlət büdcəsinə daxil olmur və dövlət büdcəsində mənfi saldo yan-ranır, artıq gələn ilin büdcəsində çatışmamazlıq ola bilər. Ona görə də bir qədər ortaq bir nəticəyə gel-mək lazımdır. Əslinde, ümumi məntiq ona dələlet edir ki, əger bu qədər insan peyvənd olunubsa və eyni zamanda bu qədər insan xəstələnib, təzədən saqalıb antitel qaza-nıbsa və ümumiyyətə, Azərbay-canda yoluxma səviyyəsi aşağı düşməlidir. Amma biz bunu eksini görürük. Burda sadəcə, çıxış yolları axtarmaq üçün yerli və xari-ci təcrübələrdən istifadə etmək la-zımdır. Restoran və kafelərdə ha-valandırma sistemi yaxşıdırsa, eyni zamanda restoran və kafelerin həyətləri varsa, sosial məsafə sax-la-maq və tibbi maskalardan istifa-

peyvənd olunub. Bu o deməkdir ki, hər iki doza üzrə peyvənd olunan-ların ümumi vaksinasiyadan keçənlərin hətta 40 faizini belə təşkil etmir. Həmin kateqoriya üzrə digər 60 faizdən çox vətəndaşımız isə hələlik cəmi bir doza peyvənd oluna bilərlər. Bu həmdə o anlama gəlir ki, qadağalar elan olunduqdan sonra vətəndaşlar arasında vaksinasiyaya meyl artıb. Çünkü vaksin olunanların 60 faizi son bir aydan daha qısa müddədə peyvənd olunan vətəndaşlarımızdır. Eyni zamanda, Azərbaycanda əhalinin 26, 5 faizi hər iki dozadan istifadə edib, bu MDB üzrə 2-ci göstəricidir, Eyni zamanda, nəzə-rə alsaq ki, bugün rəsmi peyvənd pasportu tələb olunaraq xidmət-lərin istifadə oluna biləcək sektorlar Azərbaycanda bütövlükde həm məşğulluq, həmdə də pay baxımdan xüsusi yere malikdir. Belə ki, ictimai iaşədə 78 mindən çox, istirahət, əyləncə, incəsənet sahəsində 81 mindən çox vətəndaşımız çalışır. Eyni zamanda digər xidmet sektoru daxil olmaqla, 16 mindən çox vətəndaş sektorlarda olan vətəndaşlarımızdır".

"Həmçinin, rəsmi statistikaya göre kafe restoran və xidmet ob-yektlərinin əhatə etdiyi sektorlar il ərzində 2 milyard manata yaxın dəyer formalaşdırıb. Təbii ki, səh-bət pandemiyadan əvvəlki illərdə formalaşdırılan dəyərdən gedir. Amma əslinde bu rəqəm göstərir ki, kifayət qədər böyük dəyer bugün covid pasportu tələb olunan sektorlarda formalaşdırılır. Əslinde nəzərə alsaq ki, hər 2 doza üzrə vaksinasiya səviyyəsi yüksək deyil, təbii ki, həmin xidmətlərdən istifadə edənlərin sayına təsir göstərəcəyi gözlənilir. Şadlıq saraylarının müştərilərin sayına ciddi təsir edəcəyi gözlənilmir. Çünkü praktiki olaraq, oxşar qadağalar iyun ayın

şaraq fikirlərini öyrəndik: "Pande-miya şəraiti ictimai iaşə obyektlərinə çox mənfi təsir edib. Təbii ki, bu bizim obyektdən də yan keçmə-

Pandemiya ictimai iaşə obyektlərinə? necə zərər vurur?

yib.
Ə g e r ,
əvvəl resto-
ranımız 10 nə-
fer gelirdi, indi bu
say 2 və ya 3-ə enib. Vəziyyət çox
gərgindir. Kimdən də peyvənd və
ya pasport sənədi tələb ediriksə,
əksəriyyəti inciyerek çıxıb gedir.
İşimiz çox zəifleyib. Mövcud vəziyyətdən
işçilərə də doğru-düzungün
maaş vera bilmirik. Çox çətin du-
rumdur".

Məsələ ilə bağlı yazıçı-kulturoloq, analistik ekspert Aydin Xan Əbilov münasibət bildirir: "Artıq iki ilə yaxındır ki, koronavirus bütün dünyada olduğu kimi Azərbaycanda da öz mənfi təsirlərini həyatımı-zin bütün sahələrində, o cümlədən də əyləncə, istirahət və xidmet sahəsində də göstərməye başlayıb. Bu sahədə isə son yarım əsrde ən çox intensiv inkişaf edən və dəha çox iş yerləri yaranan sektor restoran sayılır. Covid-19 qadağaları, karantin və karantindən sonra yumşalmalar istirahət, əyləncə və xidmet sahələrinin inkişafına təsir etməli idi. Təessüflər olsun ki, vətəndaşların böyük bir hissəsi virusa yoluxandan sonra o cümlədən də, artıq 3 milyondan çox əhalinin

gərə də Operativ Qərargah bir çox qadağaların yumşaldılmasından sonra yeni qadağalarla vətəndaşların sağlamlığını qorumağa çalışdı. Bu sehv və yaxud düzgün qərradır, onu mən deyə bilmərəm, amma hər halda fikirləşirəm ki, kifayət qədər məntiqli qərarlardır və sakinlər bununla razılışmalıdır. Bir nəfər kafedə işleyirse, o 4 nəfəri və yaxud 3 nəfər ailə üzvünü do-landırmaya çalışır, eyni zamanda vergi, sosial müavinət ödəyicisi olaraq 2 qoca 1 əlli və 2 uşağı da

də etmək imkanları mümkündürse, mənəcə peyvənd paspor-tu və ya sertifikatları tələb etmək hələ tezdir. Bu istiqamətdə yumşalmalar aparılsa daha çox xeyir verər, nəinki belə sərt qərarlar".

"Bildiyiniz qədər Azərbaycanda və dünyada yoluxma yalnız restoranlarda deyil, ona qalsə, məktəblər, universitetlər açılır, ictimai nəqliyyatda yoluxma var, asan xidmətə var. Xəstəxana poliklinikalarında növbələrdə də yoluxma var. Ona görə də bir qədər xüsusi yumşalmalara ehtiyac var, restoran və kafe sahiblərinin özünün iflas olmaması, ordaki işçilərin ixти-sar edilməməsi üçün mənəcə bir qədər fərqli bir münasibət bəsləmək daha düzgün olardı".

Millet vəkili, iqtisadçı Vüqar Bayramov isə fikirlərini bu cür ifade edib: "Nazirlər Kabinetinin məlumatına görə, indiyədək altı milyon 805 min vətəndaşımız peyvənd olunub. Onlardan 2 milyon 692 min nəfər isə hər iki dozadan istifadə edib. Dörd milyon 113 min vətəndaşımız isə yalnız bir doza

dan etibarən tətbiq olunur, demək olar ki, əksər toylarda qonaqların sayı 50 - dən çox idi. Ona görə də şadlıq saraylarından xidmətindən istifadə edənlərin sayına xüsusi təsir göstərmir, gözlənilir ki, digər ictimai iaşə xidmətlərindən istifadə edənlərin sayına təsirsiz ötüşmeyecek. Bu baxımdan çox vacibdir ki, həmdə proses elektronlaş-sın ki, ictimai iaşə, iri ticarət mərkəzləri eləcə də mehmanxanalar-dan istifadə edənlər artıq elektron nəzarət mexanizmi ilə öz elektron covid pasportunu mobil telefon va-sitəsinə oxutmaqla həmin xidmətlərdən faydalana bilsinlər".

"Şadlıq saraylarında qiymətlər yüksək olaraq qalmaqdadır, aparılan monitoringlər göstərir ki, iyun ayından etibarən şadlıq saraylarında pandemiyadan əvvəlki dövrə məqəyisədə qiymətlərin artması müşahidə olunur. Etiraf etmək la-zımdır ki, əksər şadlıq saraylarında keyfiyyətin azalması müşahidə olunmaqdadır. Ona görə də qiymət artımları iyun ayından etibarən, şadlıq saraylarının fealiyyətinə icazə verildikdən sonra müşahidə olunmaqdadır".

Ayşən Vəli

"Şadlıq saraylarında qiymətlər yüksək olaraq qalmaqdadır, aparılan monitoringlər göstərir ki, iyun ayından etibarən şadlıq saraylarında pandemiyadan əvvəlki dövrə məqəyisədə qiymətlərin artması müşahidə olunmaqdadır. Ona görə də qiymət artımları iyun ayından etibarən, şadlıq saraylarının fealiyyətinə icazə verildikdən sonra müşahidə olunmaqdadır".

Qafqaz İslam

Ordusunun Azərbaycanda xilaskarlıq missiyası

15 sentyabr Bakının işğaldan azad olunmasından 103 il ötür. Tariixdən bizə məlumdur ki, 1918-ci il sentyabrın 15-də ağır döyüşlərdən sonra Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycan xalq könüllü dəstələrinin köməyi ilə Bakını azad edib. Şəhər Stepan Şauyanın bolşevik-daşnak rejimindən sonra hakimiyyəti əle keçirmiş menşevik-daşnak tör-töküntülərindən - "Sentrakaspi diktatorluğu"ndan təmizləndi. 1918-ci il sentyabrın 17-də Fətəli xan Xoyski kabinetinin təşkilindən üç ay sonra Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti hökuməti Bakıya köçdü.

Bakı paytaxt elan olundu. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin hakimiyyət dairesi genişləndi. Tariiximizin ən şanlı səhifələrindən olan Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin qurulması ve sonrakı mövcudluğunda Bakının azad edilməsi mühüm rol oynamışdır. Çox böyük strateji mövqeyə malik olan Bakıya o dövrə olan maraq və diqqəti nəzəre alsaq, onun azad edilməsinin də heç də asan olmadığını anlamaq olar. Belə bir tarihi yaşamış Azərbaycan mövcud olan zaman kəsiyində yaşantılarını salnamələr əsasında diqqətdən keçirib. Bu gün həmin hadisədən bir əsrden artıq zaman ötsə də, Azərbaycan tarixinin müyyən bir hissəsi olan 15 sent-

nin hərbi naziri Ənvər paşanın qardaşı Nuru paşanın komandanlığı altında Qafqaz hərəkatı başladı. Tarixi mənbələrdə qeyd olunduğu kimi, cərgələrini yerli əhalidən doldurmaqdan və Bakı şəhəri azad edildikdən sonra problem yaranmasın deyə, ordu Qafqaz İslam Ordusu adlandırdı. Hərəkatın hüquqi-siyasi temelini Batum müqaviləsi təşkil edirdi. Nuru Paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu Bakının işğaldan azad olunmasında müstəsna rol oynayıb. 1918-ci ilin mayında Azərbaycanın müstəqilliyyinin elan

süvari alayı, Azərbaycan türklərindən ibarət süvarilər və milis batareyaları var idi. Qalan bütün hərbi qüvvələr 13-14 sentyabr gecəsində qərb cəbhəsinə göndərildi. Bakı cəbhəsindən əsl hückuma keçəcək 5-ci Qafqaz piyada diviziyasının tabeliyindəki 9, 10, 13 və 56-ci piyada alaylarının orduları bütün günü bölgədəki dəmir yolunun ətrafında olan vadilərde düşmən kəşfiyyatçılarından gizlənərək keçirdi. Cəbhədəki topçu dəstəsinin böyük bir böülüyü de 5-ci Qafqaz piyada diviziyasının tabeliyinə verildi. Üstəlik iki diviziyanın sərəncamındaki hərbi qüvvələrin münasibətində de böyük bir qeyri-sabitlik var idi. Qərb cəbhəsindəki 1.500 metrik sahədə dörd alay döyüşəcəkdi. Belə dar bir sahədə bu qədər ordunun döyüş qabiliyyətini tam göstərərək müharibədə iştirakı bir qədər çətin olardı.

Təbii ki, Qafqaz İslam Ordusu bu azadlıq yürüşüne başlayarkən, azərbaycanlı əhəali də ərzaqdan tutmuş silaha qədər kömək edirdi. Çoxları da öz cavan övladlarını Qafqaz İslam Ordusunun tərkibinə vuruşmağa gönderirdi. Ona görə təbii ki, bir tərefdən dinc əhali, bir tərefdən Qafqaz İslami Ordusu mənfur düşməni Azərbaycan torpağından çıxarmaq üçün əlindən gələni etdi.

AZƏRBAYCAN-TÜRKİYƏ DOSTLUĞU VƏ QARDAŞLIĞI TARİXİNƏ YAZILAN QƏLƏBƏ

Bakı işğaldan azad edilməsəydi, bu şəhərin indi Azərbaycanın paytaxtı olması sual altında qalardı. Çünkü bolşeviklər Bakını Azərbaycandan ayıraqla, onu muxtar şəhərə çevirmək isteyirdilər. Qafqaz İslami Ordusu sentyabrın 13-dən 14-nə keçən gecə Ba-

ki üzərinə başlanan növbəti hücumla qarşıya qoyulan vəzifələri uğurla yerinə yetirdi. Elə həmin günün axşamı Denstervilin qoşunu gəmilərlə Bakını tərk edərək Ənzəliyə qayıtdı. Sentyabrın 15-də isə döyüşlər o qədər də uzun sürmədi. Həmin gün Sentrokaspi Diktatürü məglub oldu. Bakının azad olunması üçün türk-Azərbaycan qüvvələrinin apardıqları iki günlük əməliyyat parlaq qələbə ilə başa çatdırıldı.

Sentyabrın 16-də parlaq qələbə münasibətilə türk-Azərbaycan hərbi hissələrinin paradi keçirildi. Paradda Nuru paşa, Xəlil paşa, general Əlağa Şıxlinski, polkovnik Həbib bəy Səlimov, Azərbaycan parlamentinin, hökumətinin üzvləri və Bakı və ətraf kəndlərin sakinləri iştirak edirdilər. Paraddan sonra adları çəkilən şəxslər və hökumət rəsmiləri qoşun bölmələrinin müşayiəti ilə Bakıya daxil oldular. Möhtəşəm və tarixi qəlebədən sonra Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti hökumətinin paytaxtı sentyabrın 17-də Gəncədən Bakıya köçürüldü. Beləliklə, Azərbaycanda dövlət quruculuğunun əsas mərhələsinə start verildi. 1918-ci il sentyabrın 15-də Bakının işğaldan azad edilməsi Azərbaycan-Türkiyə dostluğun və qardaşlığı tarixinə yazılan şanlı səhifələrdəndir.

TÜRKİYƏ AZƏRBAYCANIN HAQQ İŞİNİ HƏM SİYASI, HƏM DƏ MƏNƏVİ BAXIMDAN DƏSTƏKLƏYİR

Bakının azad edilməsi əhəmiyyətinə görə Cumhuriyyətin elan edilməsindən sonra ikinci böyük tarixi hadisəyə çevrildi. Şəhərin azad edilməsi Azərbaycan və türk silah qardaşlığının rəmzi idi. Qardaşların birliyi Bakıya dair iyrənc planları darmadağın etdi. Bu hadisə göstərdi ki, Azərbaycan və Türkiye birgə hərəket etdiğdə heç kim onları dayandırıbilməz. Milli ruhu yüksələn azərbaycanlılar Azərbaycanın şimal torpaqları çarizm tərəfindən işğal edildikdən sonrakı bütün dövrde ilk dəfə olaraq Bakı küçələrində başlıcların dik tutaraq, özlərinə güvənərək gəzmeye başladılar. Bu gün də biz qardaş ölkələrin birlik və dostluğunun görürük. Azərbaycanın çətin günlərində Türkiye Azərbaycan yanında oldu. Bu gün Azərbaycan müstəqil dövlətdir və dost qardaş ölkələrlə six diplomatik əlaqələri qurulmuşdur. 44 günlük Vətən müharibəsində Türkiye Azərbaycanın haqq işini dəstəkləyərək həm siyasi, həm də mənəvi baxımdan ona dəstək oldu. Kökləri dərin olan bu dostluq və qardaşlıq sarsılmazdır. Bu gün Azərbaycan zəfər olmuş dövlətdir və öz siyasi iradəsi ilə bütün dünyada nüfuza sahibdir. İşğaldan azad olunan torpaqlarımızda müstəqil Azərbaycan Bayrağı dalgalanır. Xalqımız öz torpaqlarına sahibdir və bu torpaqlarda böyük abadlıq-qurculuq işləri aparılır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZİ

yabarı xatırlamaq zəruri məqamlardandır.

QAFQAZ İSLAM ORDUSUNUN MƏNFUR DÜŞMƏNƏ QARŞI HƏRBI TAKTİKASI

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycanın müstəqilliyi elan edildi və Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti quruldu. Gəncə şəhəri Azərbaycanın müvəqqəti paytaxtı elan edildi. Həmin zaman Bakı yadəllişlərin əlində idi və Azərbaycan dövlətinin şəhəri azad etmək üçün kifayət qədər qüvvəsi olmadığından xarici yardımına ehtiyac duyulurdu. Osmanlı-

olunmasına baxmayaraq, ölkə ərazisinin bir hissəsi, Bakı və ətraf rayonlar hələ də erməni-bolşevik işğalı altında idi. Belə bir şəraitdə özünün çox ağır durumuna baxmayaraq, Osmanlı dövləti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etmək məqsədilə Nuru Paşanın komandanlığı ile hərbi qüvvələrini bura göndərib. Qafqaz İslami Ordusu Gəncədən azadlıq yürüşünü başlamaqla, bolşevik-daşnak qüvvələrini darmadağın etməklə, nəhayət, 1918-ci il sentyabrın 15-də Bakı şəhərine daxil olub. Bakı camaati sentyabrın 15-də Qafqaz İslami Ordusu ilə birgə şəhəre daxil olub. Mənbələrdə qeyd olunduğu kimi, Nuru paşanın verdiyi əmrəəsəsən, şimal Cəbhəsində yerləşən 15-ci piyada diviziya komandanının sərəncamında 38 alay,

Professor Musa Qasımlı: 15 sentyabr Azərbaycan-Türkiyə silah qardaşlığının rəmziidir

Qafqaz İslam Ordusunun 1918-ci il sentyabrin 15-də Bakı şəhərini yadelili qüvvələrdən azad etməsindən 103 il keçir. Bununla bağlı AZERTAC Milli Məclisin deputatı, AMEA-nın müxbir üzvü professor Musa Qasımlının Bakıda 1918-ci il 15 sentyabr hadisələrinin hərbi-siyasi, tarixi və mənəvi-psixoloji əhəmiyyətinə dair "15 sentyabr Azərbaycan-Türkiyə silah qardaşlığının rəmziidir" məqaləsini təqdim edir.

Bolşevik Rusiyası Birinci Dünya müharibəsindən çıxdıqdan sonra Qafqaz cəbhəsindən geri çəkilən rus ordusu ilə birlikdə erməni silahlı dəstələri de Cənubi Qafqaza gəldilər. Anarxiyanın hökm sürdüyü Cənubi Qafqazda bu zaman rəsmi və qeyri-rəsmi olaraq üç hakimiyət - müvəqqəti hökumətin orqanları, sovetlər və milli şuraları fealiyyət göstərirdi. Rusiya hərbçiləri silahlarını buna qədər Anadoluda dinc türk-müsəlman əhaliyə qarşı qırğınlara törətmış, geri çəkilərkən isə Borçalıda, İrəvan quberniyasında, Cənubi Azərbaycan və indiki Azərbaycan Respublikası ərazi-sində qanlar töken erməni bandalarına vermişdilər. Türk və müsəlman olduqlarından etibar etmədiyi üçün çarizmin hərbi xidmətə çağırıldığı azərbaycanlıların ordusu yox idi, yalnız könnüllülərdən ibarət "Vəhşi diviziya" var idi. Hərbi xidmətə çağırılmayan azərbaycanlılar hərb sənətini, özünü müdafiəni yadırğayırlar, eyni zamanda, vergi ödəyirdilər. Bakıda qurulan sovet hakimiyəti dinc türk-müsəlman əhaliyə zülmədi. Qırğınların zirve nöqtəsi 1918-ci ilin martında Bakı şəhərində töredilən soyqırımı oldu. Cənubi Qafqazın digər yerlərində davam etdirilən qırğınların qarşısını əvvəlcə Transqafqaz Komissarlığı, sonra isə onun yerində qurulan Transqafqaz Seymi ala bildi.

1918-ci il mayın 28-de Azərbaycanın müstəqilliyi Tiflisde elan edildi və Xalq Cumhuriyyəti quruldu. Azərbaycan dövlətinin qurulması üçün lazımlı olan ilkin şərtlər - ərazilə və əhalinin mövcud idili, hökumət də quruldu. Gəncə şəhəri Azərbaycanın müvəqqəti paytaxtı elan edildi. Lakin ölkənin baş şəhəri olan Bakı yadəllişlərin əlində idi. Azərbaycan dövlətinin şəhəri azad etmek üçün kifayət qədər qüvvəsi olmadığından xarici yardımına ehtiyac duyulurdu. Osmanlı dövləti iyunun 4-de Batunda imzaladığı müqavilə ilə Azərbaycana yardım etməyi üzərinə təəhhüd olaraq götürmüştü. Azərbaycan yardım üçün müraciət etdi. Osmanlının hərbi naziri Ənvər paşanın qardaşı Nu-

ru paşanın komandanlığı altında Qafqaz hərəkatı başladı. Cərgələrini yerli əhalidən doldurmaqdan və Bakı şəhəri azad edildikdən sonra problem yaranmamasından ötrü ordu Qafqaz İslam Ordusu adlandırdı. Hərəkatın hüquqi-siyasi teməlini Batum müqaviləsi təşkil edirdi. Bu hərəkatın milli-mənəvi əsasları da var idi. Dünya türklüyü nün və islamın mərkəzi olan Osmanlı dövləti Cənubi Qafqazda milli və dini əlamətlərə görə öldürülən türk və müsəlmanlara yardım etməli idi. Türkler və müsəlmanlar Osmanlı dövlətinə nəticə gözü olaraq baxırlılar. Osmanlı ilə dil, din, mədəniyyət baxımından bir olan Cənubi Qafqazın türk və müsəlman əhalisi erməni-dənəşnak və bolşevik dəstələrinin soyqırımına uğramışdır. Özü nə qədər ağır vəziyyətdə olsa da, onlara yardım etmək Osmanlının borcu idi. Qeyd etmək lazımdır ki, buna qədər çoxlu azərbaycanlı genç Balkan savaşlarında və Çanakkala döyüslərində türk qardaşlarına yardım etmək üçün çarizm orqanlarından xəlvəti olaraq getmişdilər. Bakı hərəkatının hərbi-strateji və iqtisadi səbəbləri də var idi. Dünyanın nəhəng dövlətlərindən biri olan Osmanlının təbii olaraq bu regionda geniş maraqları mövcud idi. Azərbaycan Cənubi Qafqazın aşar olkəsi hesab edilirdi. Bakı sahib olan təkcə Azərbaycana və Cənubi Qafqazda deyil, Xəzərə nəzarət qazanırdı. Xəzər üzərində nəzarət Şimali Qafqaza nəzarət, Orta Asiyaya, oradan da Hindistana gedən yola çıxmış, Orta Asiyaya sahib olmaq isə dünyanın ürəyi olan Avrasiyaya yiylənmək demək idi. Dünyanın ürəyinə gedən yol qızıl körpü olan Azərbaycandan, Bakıdan keçirdi.

Bakı zəngin neft mənbəyi idi. Dünya mühərribəsinin son mərhələsində Yaxın və Orta Şərqdə, Qafqazda iki neft mənbəyi - Mosul və Bakı uğrunda mühərribə gedirdi. Mühərribə həm də neft savaşı idi. Osmanlı dövlətinin bu strateji yola, mövqelərə və neft mənbəyinə yiylənməsi üçün milli və mənəvi baxımdan problemi mövcud deyildi. Cənubi Qafqazda

yaşayan təqribən 6 milyon nəfər əhalinin 3 milyon nəfəri türk və müsəlman idi. Qafqaz İslam Ordusunun hücumları qarşısında tab gətirə bilməyen Bakıdakı sovet hakimiyəti iyulun 31-də devrildi. Onun yerində xarici yardımçılarla qurulan və əslində koalisyalı hökumət olan Sentrokaspı diktatürü general Leonel Denstervil başda olmaqla ingilis qüvvələrini Bakıya dəvət etdi. Bakı uğrunda təkcə amansız döyüşlər deyil, eyni zamanda, diplomatik-siyasi mübarizə gedirdi. Hər bir dövlət əlverişli coğrafi-siyasi mövqeyi və zəngin neft mənbələri olan Azərbaycana yiylənməyə çalışırdı. Qafqaz İslam Ordusunun Bakıya yürüşünün qarşısını almaq üçün hərəkətə keçən bolşevik Rusiyası mühərribəde Osmanlının müttəfiqi olan Almaniya ilə dil, din, mədəniyyət baxımından bir olan Cənubi Qafqazın türk və müsəlman əhalisi erməni-dənəşnak və bolşevik dəstələrinin soyqırımına uğramışdır. Özü nə qədər ağır vəziyyətdə olsa da, onlara yardım etmək Osmanlının borcu idi. Qeyd etmək lazımdır ki, buna qədər çoxlu azərbaycanlı genç Balkan savaşlarında və Çanakkala döyüslərində türk qardaşlarına yardım etmək üçün çarizm orqanlarından xəlvəti olaraq getmişdilər. Bakı hərəkatının hərbi-strateji və iqtisadi səbəbləri də var idi. Dünyanın nəhəng dövlətlərindən biri olan Osmanlının təbii olaraq bu regionda geniş maraqları mövcud idi. Azərbaycan Cənubi Qafqazın aşar olkəsi hesab edilirdi. Bakı sahib olan təkcə Azərbaycana və Cənubi Qafqazda deyil, Xəzərə nəzarət qazanırdı. Xəzər üzərində nəzarət Şimali Qafqaza nəzarət, Orta Asiyaya, oradan da Hindistana gedən yola çıxmış, Orta Asiyaya sahib olmaq isə dünyanın ürəyi olan Avrasiyaya yiylənmək demək idi. Dünyanın ürəyinə gedən yol qızıl körpü olan Azərbaycandan, Bakıdan keçirdi.

Bakının azad edilməsi əhəmiyyətinə görə Cümhuriyyətin elan edilməsindən sonra ikinci böyük tarixi hadisə oldu. Şəhərin azad edilməsi ilə "başla bədən birleşdi". Bakının azad edilməsi əhəmiyyətinə görə Cümhuriyyətin elan edilməsindən sonra ikinci böyük tarixi hadisə oldu. Şəhərin azad edilməsi ilə "başla bədən birleşdi".

Bakının azad edilməsi əhəmiyyətinə görə Cümhuriyyətin elan edilməsindən sonra ikinci böyük tarixi hadisə oldu. Şəhərin azad edilməsi ilə "başla bədən birleşdi".

yi Bakıya dair iyrənc planları darmadağın etdi. Bu hadisə göstərdi ki, Azərbaycan və Türkiye birgə hərəkət etdikdə heç kim onları dayandırıa bilməz. Milli ruhu yüksəlen azərbaycanlılar Azərbaycanın şimal torpaqları ərəfəsindən işgal edildikdən sonra bütün dövrde ilk dəfə olaraq Bakı küçələrində başlarını dik tutaraq, özlərinə güvənerək gəzməyə başladılar. Qardaşlıq yardımçıları sonrakı illərdə de davam etdirildi. İşgal edilib sovetləşdirildikdən sonra Azərbaycan xalqı türk qardaşlarının istiqətli savaşına yardımçılar etdi. Sovet dövründə ağır şərtlər altında yaşamasına, 30-cu illərin sonlarından 50-ci illərin ortalarında tərəfindən müvafiq icra hakimiyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən tələblərin pozulması, həbelə vəzifəli şəxslər hüquqi şəxslər tərəfindən həmin tələblərin pozulmasının qarşısını alınmasına görə fiziki şəxslər 100 manat məbləğində, vəzifəli şəxslər 300 manat məbləğində, hüquqi şəxslər isə 600 manat məbləğində cərimə oluna bilər".

Ayşən Veli

Karantin cərimələri hansı halda silinə bilər?

"Cərimələrin ödenilməsinə dənən çətinlik çəkən şəxslərlə bağlı belə bir tədbirin nəzərdə tutulması hal-hazırda mümkünür. Amma hələlik bu bare-

də heç bir məlumat yoxdur. Təbii ki, insanların maddi vəziyyəti nəzərə alınaraq cərimələri leğv etmək yaxşı haldır". Bu sözü SİA-ya açıqlamasında hüquqşunas Fariz Əkbərov deyib. Onun sözlərinə görə, lakin mövcud vəziyyətlə əlaqədar cəmiyyətin maddi durumundan çox insanların sağlamlığı önemlidir: "İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 211-ci maddəsində epidemiyə əleyhinə və karantin rejiminin pozulmasına görə fiziki şəxslər 200 manatdan 400 manata, vəzifəli şəxslər isə 4000 manatdan 5000 manata qədər, yaxud işin hallarına görə xətanı törədən şəxsi nəzərə alınmaqla bir ay müddətinə inzibati həbs tətbiq olunur".

Fariz Əkbərov sözlərinə belə davam edib: "İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 211.2 maddəsinə görə epidemiyə əleyhinə rejim və sanitər gigiyena karantin rejimləri dövründə fərdi qoruyucu vasitələrin istifadəsi ilə bağlı müvafiq icra hakimiyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən tələblərin pozulması, həbelə vəzifəli şəxslər hüquqi şəxslər tərəfindən həmin tələblərin pozulmasının qarşısını alınmasına görə fiziki şəxslər 100 manat məbləğində, vəzifəli şəxslər 300 manat məbləğində, hüquqi şəxslər isə 600 manat məbləğində cərimə oluna bilər".

Partiya sədri: "Hər kəs anladı ki, bu dialoqun alternativi yoxdur"

"Kecirilən siyasi dialoqun alternativi yoxdur. Məhz bunun nəticəsidir ki, 44 günlük mühərribədə hamı bir yumruq ola bildi. 1993-cü ildə dialoqun olmaması səbəbindən siyasi partiyalar məsələni Milli Məclisə sürüyüb çıxardılar və son nəticədə 6-7 rayonumuz getdi". Bunu SİA-ya açıqlamasında Milli Vəhdət Partiyasının sədri Yunus Oğuz deyib.

Onun sözlərinə görə, bu gün dialoqun nəticəsidir ki siyasi partiyalar Tovuz hadisələrində də birgə bəyanat verdi və beynəlxalq təşkilatlara müraciət ünvanladı: "Bu gün Azərbaycan xalqının özünü dövləti var. Yeni kənardan təzyiq olmayan Azərbaycan dövləti var. Təbiidir ki, siyasi partiyalarda hakimiyət uğurunda mübarizə aparmalarına baxmayaraq dövlət məstəqiliyini ilk olaraq tənqid etdi. Ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyəti illərində bu qardaşlıq münasibətləri daha da möhkəmləndi. 1918-ci il 31 Mart soyqırımı qurbanlarının, 1990-ci il 20 Yanvar, Ermənistən təcavüzünə qarşı ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda aparılan mübarizədə həlak olan şəhidlərimizin dəfn olunduğu və hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs olan Şəhidlər xiyabanında Qafqaz İslam Ordusunun yürüşünü dayandırıa bilmədi. İqtisadi baxımdan ətraf ərazilərdən asılı olan Bakı mühəsirəye alındıqdan sonra şəhərin ərzaq təchizatı kesildi və ağır vəziyyət yarandı. Türk topçuları şəhəri ele dəqiqliklə atəşə tuturdular ki, tarixi-memarlıq binaları dağıdılmadı. İngilislər və Sentrokaspı diktatürüsü türk həcumları qarşısında şəhəri qoyub qaçıdlılar. Bakıya gələrkən ermənilərə arxalanan L.Denstervil onları qorxaqlıqla təqsirləndirdi. Bakı şəhəri sentyabrin 15-də azad edildi. Sentyabrin 17-də isə Azərbaycan hökuməti müvəqqəti paytaxt olan Gəncədən Bakı köcdü. Azərbaycan dövləti milli-mənəvi, elm və mədəniyyət mərkəzinə qovuşdu. Şəhərin azad edilməsi ilə "başla bədən birleşdi". Dövlət başçıları İlham Əliyev və Rəcəb Tayyib Ərdoğanın imzaladıqları Şuşa Beyannamesi münasibətləri yeni seviyyəyə çıxardı. Kökləri dərin olan qardaşlığımız əbədidir. Birzərlikdə güclüyük!

Gülyana

Son sutkada Azərbaycanda koronavirus infeksiyasına 2077 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb

Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına son sutkada 2077 yoluxma faktı qeydə alınıb, 3725 nəfər müalicə olunaraq sağalıb. Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qərargahdan AZERTAC-a vərilen məlumatə görə, analiz nümunələri müsbət çıxan 33 nəfər vəfat edib.

İndiyədək ölkədə ümumiilikdə 463 min 326 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 416 min 194 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 6 min 167 nəfər vəfat edib. Aktiv xəstə sayı 40 min 965 nəfərdir. Son sutkada yeni yoluxma hallarının müəyyənləşdirilməsi ilə əlaqədar 13 min 991, bu günə qədər isə ümumiilikdə 4 milyon 675 min 110 test icra olunub.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində COVID-19 ilə bağlı son vəziyyət	
Ümumi	Bütün
Ümumi yoluxanın sayı	463326
Ümumi sağalanın sayı	416194
Aktiv xəstə sayı	40965
Ümumi test sayı	4675110
Ümumi ölüm sayı	6167
Bütün	
Yeni yoluxanın sayı	2077
Yeni sağalanın sayı	3725
Bugünkü test sayı	13991
Bugünkü ölüm sayı	33

30 ilə yaxın zaman məsafəsindən sonra işgaldən azad olunan torpaqlarımız bu gün onun hərətində yaşayan insanlar üçün ziyarətgahə çəvrilib. Bu məkanlara səfər edən insanlar cənnətməkan kimi tanınan ərazilərimizin xarabazarlıqlara çəvrildiyini görmüş olurlar. Əlbəttə, niyyət əmələ çəvrilir. Cəhənnəm qoxuyan əməllərin izləri müqəddəs torpaqlarımızda rast olunsa da, Böyük Qayıdış qısa bir zamanda bu ərazilərin Azərbaycanın ən gözəl guşələrindən birinə çəvriləcəyin böyük əminlik yaradır. Təbii ki, tutduğu vəzifədən sənət və peşəsindən asılı olmayaraq, bura üz tutan insanlar üçün nə qədər böyük və müqəddəs hissə olsa da, erməni vandallığı, təcavüzü təessüf və nifrət hissi oyadır. Çirkin niyyət, çirkin əməl, səpilən erməni toxumları hətta qəbiristanlıqların belə dağıdılmasına səbəb olmuşdur. Bu əlbəttə ki, insanlığa siğmayan əməllərdir.

Azərbaycan vətəndaşları ilə yanaşı, dünyyanın müxtəlif ölkələrdən bura üz tutan insanlar heyrət dulu baxışlarını gizlədə bilmirlər. Azərbaycana dəst, qardaş olan dövlətlərin nümayəndələrinin işgaldən azad olunan torpaqlarımıza səfəri onları riqqətə getirir. Hətta 44 günlük Vətən müharibəsindən dövründə müharibə gedən ərazilərimizə xarici ölkələri təmsil edən KİV nümayəndələrinin ezam olunması zamanı da erməni vəhşiliyinin müharibə getmeyən əraziləri də bombardman etməsi, mülki insanları ateş tutması onların gözü önünde baş vermişdir. Ermənilərin bu çirkin əməlli dönya mediasında geniş şəkildə işıqlandırılmışdır.

YAŞADIGIMIZ HƏYAT GERÇƏKLİKLƏRİ ZAMAN-ZAMAN OXUNACAQ ƏSƏRLƏRİN ƏSAS İDEYASI OLACAQ

Bu gün yaşadığımız həyat gerçəkliliklərinin hər biri tarixdir. Bir yağıntının, oçerkin, hekayənin, povestin, romanın mövzusudur. Zaman-zam-

man oxunacaq əsərlərin əsas ideyasına çəvirləcək həyat gerçeklikləridir. Ədəbiyyat həyatın güzgüsüdür. Tarix nə qədər saxtalaşdırılsa da, ədəbiyyata köçəcək hadisələr zamanın daş yaddaşına hopur və nəsillər üçün bir tapıntıya çəvrilir. İctimai-siyasi hadisələrin gedisi zaman çərçivəsində həllini tapmış olur. Bu günlərdə Türkiyənin tanınmış yazarı Coşkun Karabulutun rəhbərliyi ilə qardaş ölkənin müxtəlif şəhərlərindən bir qrup yazıçı Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı qələbənin sevincini paylaşımaq və ölkəmizdəki qələm dostlarını təbrik etmək üçün "Könül yolçuluğu" platforması ilə Azərbaycana səfər ediblər. Səfər çərçivəsində Gəncə şəhərində olan qələm sahibləri müharibə dövründə erməni terroru nəticəsində çoxlu sayda mülki şəxsin ölüyü, yaralandığı və böyük dağıntıların yaradıldığı ərazidə olublar. Xatırladaq ki, Ermənistən Silahlı Qüvvələri Bərdə və Tərtər şəhərlərini de "Smerç" raketindən atəş tutmuş, bu da mülki vətəndaşların helak olması, xeyli sayıda insanın yaralanması ilə nəticələnmişdir. Beynəlxalq konvensiyalarla zidd topladığı silahlara Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə mülki əhalinin

kompakt yaşadığı ərazilərdə raket zərbələri endirməsi, Ermənistən hökumətinin təcavüzkar, terrorçu simasını bir daha ortaya qoymuş olur. Döyüş meydanında sarsıcı mögləubiyyətə uğrayan Ermənistən cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən yaşayış məntəqələrini və mülki obyektləri hədəfə alması dünənən bir çox ölkələrindən ölkəmizə ezam olunmuş KİV nümayəndələrinin gözü qarşısında baş verdi. Əlbəttə ki, infrafstruktura da ziyan dəymisidir. Bütün bu və ya digər əməller işgali Ermənistən silahlı qüvvələrinin 44 günlük Vətən müharibəsində beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə zidd əməllərdir.

Yazıcı Seval Beyazgül tarixi bir mühərabədə Gəncə xalqının çəkdiyi əzab və acıları gözümüzən gördük, - deyə bildirək, erməni vandalizminin və cinayətinin canlı şahidi oluqlarını dilə getirib. Qeyd edib ki, burada baş verənləri, gördüklerimizi bütün dünya mediasında yayınlayacaq. Türkiyənin Kütahya şəherindən olan yazıçı, şair İsmayılov

Başpinarı isə gördükleri dəhşətə getirib. "Könlümüzün yandığı, ağrılarımızın baş qaldırıldığı yerdəyik", - deyən qələm sahibi bildirib ki, burada şəhid olan azyaşlı uşaqları görənə ürəyim yandı: "Biz Türkiyə dövləti ve milleti olaraq hər zaman sizin yanınızdayıq. Şəhidlərimizi dərin hörmətlə anırıq".

Əlbəttə ki, Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində Türkiyə qardaş, dəst ölkə olaraq Azərbaycanın yanında oldu. Buna qədər de Azərbaycan ərazilərinin Ermənistən silahlı qüvvələrinin işgal altında saxlanmasına hər zaman etirazını bildirmiş, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində xüsusi fəallıq göstərmişdir. Bu, qardaş ölkənin sarsılmaz dostluğununa söykənir. Əlbəttə ki, bu və ya digər səfərlər Azərbaycan gerçekliklərinin dünyaya çatdırılmasında önemli rol aşılmışdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, ölkəmizdə səfərdə olan Qazaxistan Respublikası Parlamenti Məclisinin Beynəlxalq əlaqələr, müdafiə və təhlükəsizlik komitəsinin

sədri Aygul Kuspanın başçılıq etdiyi parlament nümayəndə heyəti Şaşa və Füzuli şəhərlərinə səfər etmələri də diqqəti çəkir. Şaşa qonaqlar Qala divarları, Molla Pənah Vəqifin məqbərəsi, Yuxarı Gövhərəğa məscidi ilə tanış olub, Bülbü'lün ev muzeyinə, Xalça muzeyinə baş çəkib, Cıdır düzündə və İsa bulağında olublar. Bildiyimiz kimi, Şaşa şəhəri işgaldən azad olunduqdan sonra bu abidələr Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın nezaretləri altında bərpa edilib.

Qazaxistan parlament nümayəndə heyətinin üzvləri Füzuli şəhərinə gələrək, burada yeni istifadəyə verilmiş Füzuli Hava Limanında da olublar

Azərbaycan bu gün ərazilərimizdə dağıdılmış, talan edilmiş məkanları, tarixi abidələrimizi bərpa edir. Dünya erməni vandalizmini və barbarlığını, erməni faşist ideologiyasını gözləri ilə görür. Azərbaycanın uğurları, qalibiyəti, işgaldən azad olunan ərazilərimizdə yerləşən abidələrin ermənilər tərəfindən dağıdılması, təbii ehtiyatların talanması və s. dünya ictimaiyyətinə ardıcıl olaraq çatdırıldı və bu gün də davam etdirilir. Bu gün işgaldən azad edilmiş ərazilərdə bərpa-quruculuq işlərinə planlı şəkildə başlanılıb. Azad olunmuş ərazilərimizi minalardan və partlamamış sursatlardan təmizləməsi prosesi də davam edir. Azərbaycanın işgaldən azad olunan ərazilərinə səfər edənlər yaxın zamanlarda əlbəttə ki, bu ərazilərde aparılan abadlıq və quruculuq işlərinə heyrlənəcək, bu dünya mətbətiyin əsas xəbərlərinə çevriləcək.

Zümrüd BAYRAMOVA

"Sərəncamlar su qılığı probleminin qarşısının alınması deməkdir"

Ağstafa və Qazax rayonlarının 14 yaşayış məntəqəsində əkin və həyatiyani sahələrin suvarılması, o cümlədən içməli suya olan təlabatın ödənilməsi məqsədilə 16 artezian quyusunun qazılması ilə bağlı imzalanmış sərəncam bu rayonlarda su probleminin həll olunmasına xüsusi rol oynayacaq". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputati Azər Badamov deyib.

Deputatın sözlərinə görə, cənab Prezident ölkədə həm içməli, həm də suvarılma suyu

ton kanallar çəkilib, suyun itki-sinin qarşısının alınması istiqamətində çoxlu tədbirlər görürlər. Biz bilirik ki, dünyada su problemi qloballaşmadı. Su olmadan kənd təsərrüfatda hər hansı uğur eldə etmək mümkün deyil. Cənab Prezidentin imzaladığı sərəncamlar gələcəkdə də qarşılaşa biləcəyimiz su qılığı probleminin qarşısının qabaqcadan alınması deməkdir. Məhz dövlət dəstəyi ilə ölkəmizin kənd təsərrüfatı öz inkişaf dövrünü yaşıyır".

A.Badamov vurğulayıb ki,

ölkə başçımızın imzaladığı sərəncamlar həm də ölkəmizin iqtisadi gücünü göstərir: "Bir tərəfdən uğurla müharibə aparıb torpaqlarımızı işgaldən azad etmişik. Digər tərəfdən isə həm işgaldən azad olunmuş ərazilərimizdə kompleks yenidənqurma-bərpə işləri aparılıb, həm də digər rayonlarda da sosial layihələrin icrası davam etdirilir. Təbii ki, bütün bu uğurlarımız dövlət başçısının apardığı səsial-iqtisadi siyaseti sayəsində eldə olunub".

Aysel Məmmədova

Facebook qanunsuz məlumatları silməkdən imtina etdiyi üçün cəzalandırıldı

Moskva şəhərinin Facebook mühakimə edilib. İş materiallarına görə, sosial şəbəkə qadağan olunmuş məlumatları silməkdən imtina edib. Moskva şəhərinin Taqanski Məhkəməsinin məlumatlarına görə, "məlumat əldə etmənin məhdudlaşdırılması prosedurunun pozulması" maddəsi ilə sosial şəbəkəyə qarşı 5 inzibati iş qaldırılıb.

"Məhkəmənin qərarı ilə günahkar 21 milyon rubl məbləğində inzibati cərimə cezasına məhkum edilib", - məhkəmənin mətbuat xidməti bildirir.

Məhkəmə həmçinin əlavə edib ki, Teleqram və Twitter şəbəkələri də oxşar cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyacaqlar.

Elçin

Sülhəddin Əkbər: Milli birliyin yaradılması üçün dialoq qacılmalıdır

“A”zərbaycanda keçirilən iqtidardır-müxalifə dialoqunu müsbət qiymətləndirirəm və bu səbəbdən də prosesdə iştirak edirəm". Bu fikirləri "Yeni TV"nin canlı yayımında Azad Demokratlar Partiyasının sədri Sülhəddin Əkbər deyib.

Onun sözlərinə görə, milli maraqların həyati əhəmiyyət kəsb edən prinsiplərinin başında milli həmreyliyin yaradılması durur: "Milli birliyin yaradılması üçün dialoq qacılmalıdır. Dialoq olmadan temas, mövqelərin bildirilmesi, ortaq nöqtələrin tapılması, uzlaşmanın əldə olun-

ması, nehayət milli birləş və həmreyliyin yaranması mümkün deyil. Dialoq zamanı çalışırıq ki, ümumi yanaşmalar ortaya qoyaq. Ona görə biz sırf siyasi maraqlardan deyil, milli maraqlardan çıxış edirik.

S.Əkbər qeyd edib ki, Prezident Administrasiyasında Siyasi partiyalar və qanunvericilik hakimiyyəti ilə əlaqələr şöbəsinin yaradılmasıından sonra başla-

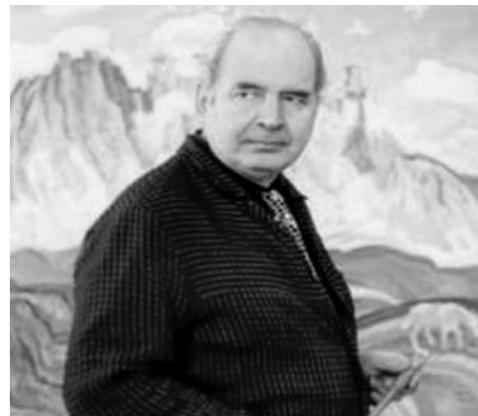
dilan dialoq ilkin mərhələ üçün öz effektini verib: "Təməslər qurulub. Mövqelər açıq şəkildə bildirilir. Təkliflər istənilib. Bizim partiya artıq təkliflərini təqdim edib. Həmçinin partiyaların qeydiyyat və ofis məsələsi öz həllini tapıb. İndi isə biz yeni reallıqlarla üz-üzəyik. Hesab edirəm ki, bu reallıqlar fonunda dialoqda da yeni mərhələyə keçməliyik. Ümid edirəm ki, hakimiyyət, Yeni Azərbaycan Partiyası siyasi partiyalarının dialoğunun dərinləşdirilməsini dəyərləndirəcək".

Rəssamlıq sənətinin böyük fırça ustası

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Mikayıl Abdullayevin 100 illik yubileyi qeyd ediləcək

Dünyanın rənglər aləmində həyatı görmək və onun fəlsəfəsini dərk etmək böyük istedad tələb tələb edir. Rənglər dünyasının harmoniyasında fikirlərin ifadəsi, zamanın diktəsində onun gerçəkliliklərini yaratmaq, rənglərin dili ilə böyük həqiqətləri, fikir və düşüncələri rənglər dünyasında işıqlandırmaq neçə-neçə insanın bu dünyani dərk etməsində rol oynayır. Yaşadığı dünya ilə baş-باşa qoyur. Bəzən də fikir dünyasını qanadlarında uzaq bir keçmişə boylandırır. Bu zəhmətdir, istedaddır ki, hər bir tabloda bu fəlsəfəni axtaran və rəssamın yozumunu yaradılan əsərlərdə sənətsevər fikri tapır və ruhi rahatlığa qovşur.

Hər bir sənətkar pərəstişkarını bu dünyanın gonağı edə bilmir. Amma rəssaslıq sənəti tarixində firçanın köməyi, rənglərin dili və fikrin aydınlığı ilə seçilən və əbədilik qazanan sənətkarlar var ki, onlardan biri də "İstiqlal" ordənli, "Xalqlar Dostluğu" ordənli, SSRİ Rəssamlıq Akademiyasının müxbir üzvü, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin V-IX çağırış deputatı, xalq rəssamı fəxri adına layiq görülmüş Mikayıl Hüseyn oğlu Abdullayevin də ismi var. Yaradıcılığına uşaqlıqdan diqqət kəsdiyimiz böyük sənətkar, bir əsr bundan əvvəl 19 dekabr 1921-ci ildə dünyaya gələn rəsam Azərbaycan boyakarı, qrafik və teatr rəssamı, professoru kimi tanınmış və əsərləri dünya məqyasında tənmişdir. Hər zaman xalqımızın böyük sənətkarlarına, mədəniyyət və incəsənətimiz böyük diqqət və qayğı göstərən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Mikayıl Abdullayevin 100 illik yubileyinin qeyd ediləcək haqqında Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Azərbaycan təsviri sənətinin görkəmli nümayəndəsi, təsviri sənətinin inkişafında və geniş şöhrət qazanmasında mühüm xidmətlər göstərmiş fırça ustası Mikayıl Abdullayevin ana-dan olmasının 100-cü ildönmünün qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının təkliflərinin nəzərə almaqla tədbirlər planı hazırlanacaq. Parlaq ənənələrə malik Azərbaycan rəssamlıq məktəbinin böyük simalarından olan rəssamin təsviri sənətin ən müxtəlif sahələrini əhatə edən koloritli yaradıcılığı xalqımızın mədəni sərvətlərinə özünəməxsus la-

yqli yer tutur. Sənətkar çoxsaylı tematik lövhə, mənzərə və natürmortlarında doğma təbiətin gözəlliklərini, insanların quruculuq əzmini və mənəvi zənginliyi ince rəng çalarları ilə tərənnüm etmiş, dahi Nizamın "Xəmsə"sinin motivləri əsasında monumental rəngkarlığın bənzərsiz nümunelərini yaratmışdır. Azərbaycan ədəbiyyatına dərin məhəbbətə ərsəyə gətirdiyi silsilə portretlər və klassik ədəbi əsərlərə çəkdiyi parlaq illüstrasiyalar rəssamın Şərq və Qərb incəsənətinin müterəqqi ənənələrinin qovuşduğunda formalasdırıcı yeni dəst-xəttin dolğun ifadəsidir. Dünyanın nüfuzlu sərgi salonlarında, muzey və qalereyalarda uğurla nümayiş etdirilən əsərləri Mikayıl Abdullayevi fitri istedad sahibi kimi tanıtmışdır.

Tərcüməyi-halına - nəzər salsaq görərik ki, o, sənət yolunda pille-pille ucalmışdır. 1939-cu ildə Əzim Əzimzade adına Bakı Rəssamlıq Məktəbini, 1949-cu ildə Surikov adına Moskva Dövlət Rəssamlıq məktəbini bitirmiş, S. Gerasimovun emalatxanasında rəssamlıq sənətinin incəliklərini öyrənmişdir.

Əsərləri koloritin zənginliyi ilə seçilən rəssamın "Mingeçevir işqları", "Xaçmaz qızları", "Astarada çay yığımı", "Azərbaycan çöllərində", "Çeltik ekən qızlar" əsərlərində milli ənənələr, kənd yerində yaşıyan insanların əməyi, məişəti özə əksini tapmış və yaradıcılığına xas xüsusiyyətləri özünü bürüze vermişdir. "Çeltikçi qızlar" monumental lövhəsi XX əsrin qadınının zəngin mənəvi çizgilərini parlaq boyalarla əks etdirir. İşlədiyi bir sira tablolarda müasir

Zümrüd BAYRAMOVA

Yaqub Zurufçu vəfat edib

Yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxmuş Əməkdar artist Yaqub Zurufçu vəfat edib. Bunu AZERTAC-a "Yeni Klinika"nın reanimasiya şöbəsinin müdürü Emil Qasimov deyib. Məlumatı əsasən, Əməkdar artistin həyatını xilas etmək cəhdləri nəticə verməyib: "Yaqub Zurufçu bu gün təxminən saat 17 radələrində vəfat edib".

Qeyd edək ki, Yaqub Zurufçu 1956-cı ildə aprelin 8-də Təbriz şəhərində anadan olub. O, 15 yaşında Təbrizin Milli Televiziyasinda ilk dəfə çıxış edərək "Evleri var xana-xana", "De gülüm gelsin ay nənə", "Dilbər" mahnısını ifa edib. 1989-cu ildə Gülağa Məmmədovun dəvəti, "Vətən" cəmiyyətinin köməyi ilə ilk dəfə Azərbaycana gelən müğənni 2009-cu ildə "Azərbaycan Respublikasının Əməkdar artisti" adına layiq görüllər.

"Qayıdış təkcə yeni evlərin tikintisi ilə məhdudlaşdırı"

"Q" arabağa "Böyük Qayıdış" planının ən birinci və vacib bəndi torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi idi. Bu, ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında şanlı əsgərlərimiz tərefindən uğurla həyata keçirildi. Bu gün Azərbaycan öz torpaqlarının sahibidir. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təsdiq edib və bütün dünya bununla razılışır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Aydin Mirzəzadə deyib.

Onun sözlərinə görə, ikinci vacib məsələ ərazilərin məcbur kökünlərin qayıdışı üçün hazırlanmasıdır: "Ermənistan işğaldə saxladığı 30 il ərzində torpaqları viran qoyub, kommunikasiya xələrini dağdırıb, qəbiristanlıqlarda qəbir daşlarını oğurlayıb və bir çox əraziləri minalayıblar. Buna görə də, vətəndaşlarımızın geri qayıtmamışdan əvvəl təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vacib məsələlərdən biridir. Ötən bir il ərzində bu istiqamətdə böyük işlər görülür. Ermənistan işğal altında saxladığı torpaqların xəritəsini verməkdən uzun müddət imtina edirdi. Ancaq Azərbaycanın qətiyyəti və davamlı siyaseti bir neçə rayonun mina xəritələrini almağa imkan verdi. Burada xəritələrdə torpaqlarda basdırılan minaların 25%-i haqqında informasiya düzgün çıxdı".

Deputat həmçinin qeyd edib ki, bu gün kommunikasiyaların bərpası əsas məsələlərdən biri hesab edilir: "Cənab Prezidentin göstərişi ilə ayrılan vəsaitle işğaldan azad edilən torpaqlarda 700 km uzunluğunda birinci və ikinci kateqoriyalı yollar çəkilir. Füzüldən Şuşaya çəkilən "Zəfər yolu" artıq bu günlərdə istifadəye veriləcək. Füzüli inşa edilən aeroport artıq iki təyyarəni qəbul etdi. Eyni za-

manda, Laçın və Zəngilanda iki aeroportun açılması gözlənilir. Bu da regiona investisiyaların cəlb edilməsinə böyük imkan verəcəkdir. Həmçinin elektrik, su və qaz xələrinin diqqətdə olan məsələlərdəndir. Artıq bütün işğaldan azad olunan ərazilər üzrə mobil rabitə bərpa edilmiş və orada işləyən şirkətlər, bərpa işləri ilə məşğul olan kollektivlər sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərə bilirlər. Eyni zamanda, bəzi ərazilərdə artıq "Ağıllı kənd" konsepsiyası ilə yaşayış məskənlərinin salınması prosesi gedir. Ümid edirik ki, bu ilin axırı, gələn ilin əvvəllerində artıq bir sira kəndlərimizə qayıdış mümkün olacaqdır. Qayıdış təkcə yeni evlərin sosial obyektlərin tikintisi ilə mehdudlaşdırı". Həmçinin geri qayıdan insanların işlə təmin olunması məsəlesi də "Böyük Qayıdış" planında yer tutur. Qarabağın tarixi məskənlərindən biri olan Ağdam şəhərinin bərpası üçün böyük işlər görülür. İşğaldan əvvəl 40 minə qədər əhalisi olan Ağdamda bu gün Baş plan əsasında 100 min-dən çox əhali yaşayacaq. Burada möhtəşəm binalar, iş yerləri, sosial obyektlər tikilir. Ağdam özünün gözəlliyi, müasirliyi, tarixi obyektlərin qorunması ilə diqqəti cəlb edəcək. Eyni zamanda, planda Qarabağ universitetinin yaradılması da nəzərdə tutulur. Bu da regionun intellektual kateqoriyasını yüksək səviyyədə saxlamağa imkan verəcəkdir. Bərpa işlərində Şuşa şəhərinin xüsusi yeri var. Şuşanın cənab Prezidentin təklifi ilə parlament tərefindən mədəniyyət paytaxtı elan ediləcək bütün diqqətin Şuşaya yönəlməsinə imkan vermişdir. Şuşa artıq dövlət qoruğu bir şəhərdir. Şuşada böyük quruculuq işləri görülür. Bunun nəticəsidir ki, bərpa işlərinin tam başa çatmamış Şuşada bir-birinin ardına mədəniyyət və incəsənət tədbirləri keçirilir. Gələcəkdə isə Şuşanın beynəlxalq turizm mərkəzinə çevrilmesi, mədəniyyət paytaxtının bütün cəhətlərdə qabarıq şəkildə özünün göstərməsi Azərbaycan üçün böyük fəxərət olacaqdır. Bir sözü, Azərbaycan xalqı öz torpaqlarına sahib çıxaraq bu torpaqları tarixi köklərə soyğunərək müasir tələblərə uyğun şəkildə yeniden qurur. Yeni qurulan ərazilər, yeni salınan yaşayış məskənləri tek Azərbaycanın deyil, eyni zamanda, dünyanın da diqqəti cəlb edən yerlərindən biri olacaqdır".

Arzu Qurbanzadə

“İran siyasi riyakarlıq nümayiş etdirir”

Ermənistanın bu gün ayaqda durmasında və təessüf ki, regionda sülh, davamlı barış siyasetinə zidd olan ritorika səsləndirməsinə dəstək olan ən böyük qüvvə rolunda İran dövləti çıxış edir. Bu sözləri SIA-ya verdiyi açıqlamasında politoloq Anar Əliyev deyib.

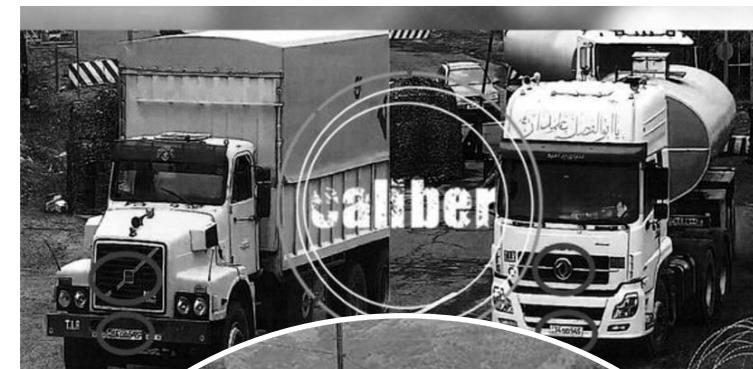
Politoloq qeyd edib ki, İran dövləti bir müsəlman dövləti olaraq,

qonşumuz olaraq çox təessüf ki, nə tarixi, mədəni, din birliyimizə, nə islam həmrəyliyinə hörmət edir, nə daim bar-bar bağırduğu islam həmrəyliyini nümayiş etdirir. Əksinə, Cənubi Qafqazda baş verən proseslərə münasibətdə, xüsusilə, Ermənistan-Azərbaycan arasında olan münasibətlərin gerginleşməsinə xidmet edən addımları, eyni zamanda işgalçı dövlətə və işgala məruz qalmış dövləte münasibətdə siyasi riyakarlıq nümayiş etdirir.

“Azərbaycanla biz din qardaşlığı, məhribən qonşuluq siyaseti yürüdürik”, deyən İran çox təessüf ki, xüsusilə son günlər Ermənistana və Qarabağda Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin fəaliyyət ərazisində hələ də mövcud olan separatçı qüvvələrə dəstək verən addımlar atır, müxtəlif istiqamətlə, bəzən hətta məlum olmayan qaranlıq yükler daşınması ile onları ayaqda saxlamağa çalışır. Mən hesab edirəm ki, bu bir neçə istiqamətdə İran dövlətinin qanunları, qaydaları, beynəlxalq hüququn prinsiplərini, eyni zamanda Azərbaycan Qanunvericiliyini pozduğunu göstərir. Hesab edirəm ki, İran bununla açıq şəkildə beynəlxalq hüququn bir neçə prinsipini pozur. Birincisi, dövlətlərin daxili işlərinə qarışmamaq prinsipini, ikincisi, dövlətlərin suveren bərabərliyi prinsipini, üçüncüsi, beynəlxalq hüququn, dövlətlərin BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq üzərinə götürdükləri öhdəlikləri vicedanla yerinə yetirilməsi prinsipini, dördüncüsi, sərhədlərin toxunulması prinsipini, beşinci, dövlətlərin erazi bütövlüyü prinsipini. Bundan əlavə, İranın son davranışları, hətta Azərbaycan dövlətinin şəfahi və rəsmi şəkildə İran tərefinə xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, Qarabağa, Xankəndinə müxtəlif nəqliyyat vasitələri, müxtəlif yüklərin daşınması, çatdırılmasını təmin etməsi həm də BMT Nizamnaməsini kobud şəkildə pozmaqdır.

Eyni zamanda, xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, İranın bu davranışları Cənubi Qafqazda sülhə, ba-

rişa, qarşılıqlı etimadın formalasmasına deyil, əksinə, Azərbaycan ərazisində, Qarabağ bölgəsində separatizmə dəstək verilməsi və separatizmin ayaqda saxlanılmasına xidmet edir. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Qarabağda məhv edilmiş, təhqir edilmiş, dağıdılmış islam abidələrinin qarşısında çıxış edərkən, Ermənistana dost dövlət deyən islam ölkələrinə ünvanlanmış bir fikrini bildirmişdi. Mən o fikri xatırlatmaq istəyirəm. Azərbaycan Prezidenti açıq şəkildə bildirmişdir ki, Ermənistana dost dövlət deyənlər cavab versinlər, bu hərəkətləri edən, müsəlman abidələrini təhqir edən, dağıdına dəst dövlət demək olarmı? Həmin fikirləri tekrarlayaraq bildirmek istəyirəm ki, İran dövləti öz xalqına riyakar, ikiüzlü siyasetinə görə cavab verməlidir. Ermənistani, Qarabağda separatçı rejimi ayaqda saxlayıb, islam, müsəlman dövləti olan Azərbaycana qarşı təzyiq aləti kimi istifade etmək siyasetinə görə, islam həmrəyliyinə zidd olan davranışlarına görə, BMT-nin nizamnaməsi, müstəqil dövlət olaraq Azərbaycan dövlətinin qanunlarının, ərazi bütövlüğünün, dövlət suverenliyinin pozulmasına istiqamətlənmiş addımlara görə, cavab versin. İran məhribən qonşuluqdan, islam həmrəyliyindən, tarixi, mədəni əlaqələrimizdən danışır, danışdığını həm də əməldə göstərməlidir, davranışlarında səmimi olmalıdır, Ermənistana və Qarabağdakı separatçı qüvvələrə qarşı heç bir dəstək nümayiş etdirməmelidir.

İran, çox təessüf ki, Azərbaycan dövlətinin bir sıra xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, siyasi riyakar-

Inam Hacıyev

DIQQƏT: Məktəblilərdən tibbi arayış tələb olunacaq?

Məktəbler başla- yanda tibbi arayışın tələb olunması ilə bağlı məlumatım yoxdur. Amma, bütün hallarda tibbi arayışın tələb olunması ilə bağlı fikirler birmənalı deyil. Ali təhsil müəssisələrində ya vaksinasiya, covid pasportu və yaxud pesiar testinin nəticələri ilə bağlı məlumatların tələb olunması hesab edirəm ki, çox doğru bir tələbdür". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında təhsil eksperti İlqar Orucov deyib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyədə ali təhsil müəssisələrində mütləq şəkildə covid pasportu, əgər covid pasportu yoxdursa, pesiar testinin nəticələri ilə bağlı sənəd tələb olunur: "Təhsil ocaqlarını qapalı da saxlamaq isə təmirik və bu baxımdan da orada təhsil alan, eyni zamanda çalışan heyətin sağlamlığının qorunması və bütövlükde pandemiyən daha geniş yayılmasının qarşısının alınması məqsədilə mütləq şəkildə qabaqlayıcı tədbirləri həyata keçirməliyik. Bəzi əyani təhsilə keçidə bağlı məsələlərdə Nazirlər Kabinetinin xüsusi qaydalarının təsdiq olunması gözlənilir. Çox güman ki, həmin qaydalarla bu kimi suallar cavablandırılacaq və mən düşünürəm ki, mütləq şəkildə qaydalar sərt olmalıdır. Bu sərtlik ilk növbədə yoluxmanın qarşısını almağa xidmət edən addımlardır".

Ekspert sözlərinə belə davam edib: "Biz gündəlik mətbuatda, sosial şəbəkədə etrafımızda yoluxmanın sayının çox olduğunu və nə qədər tanidiğimiz insanların pandemiyənən əziyyət çəkdiyini, həyatlarını dəyişdiklərinin şahidiyik. İnanın ki, dünəndən bəri neçə nəfər dostumun, məhə tənidiğim insanların covid-dən vəfat etməsi xəbərini acı da olsa izləyirəm. Yəni, əziyyət əslinde xeyli gərgindir. Bu baxımdan da, qaydaların sərtləşdirilmesi çox vacibdir. Biz heç kimi vaksin vurdurmağa məcbur edə bilərik. Vaksin vurdurmaq könüllüdür. Amma bu könüllülük də bir məsuliyyət mesəlesi var. Bu baxımdan təhsil müəssisələrində bir nəfərin yoluxması qapanma tədbirinin verilməsinə gətirib çıxara bilər. Bu baxımdan biz məktəblərin açılmasını istəyirik, amma qaydalara əməl etmək istəmirik".

Ayşən Vəli

Azərbaycanlı deputatlar Rusiyada seçkiləri izləyəcəklər

Milliyi Məclisin bir qrup deputati Rusiya Federasiyasi Federal Məclisinin Dövlət Dumasına keçiriləcək seçimlərdə müşahidəçi qismində iştirak etmək üçün sentyabrın 16-dan 20-nə kimi Moskva-da sefərə olacaq. Bu bərəde SIA-ya Milli Məclisin Mətbuat ve ictimaiyyətə elaqeler şöbəsindən məlumat verilər.

Deputatlar Mixail Zabelin MDB Parlament Assambleyasının, Nizami Səfərov MDB İcraiyyə Komitəsinin xətti ilə, deputatlar Fatma Yıldırım, Şahin Seyidzadə və Anar Məmmədov isə Azərbaycan parlamentinin müşahidəçiləri qismində Rusiya paytaxtında seçki prosesinin gedisini izləyəcəklər. Deputatlarımız önce seçimlərə hazırlığın səviyyəsi ilə maraqlanacaqlar. Səsvermə günü müxtəlif məntəqələrdən seçki prosesini müşahidə edəcək, vətəndaşların feallığına, səsvermə prosesində seçicilərin hüquqlarının təmin olunmasına diqqət yetirəcək, səslerin hesablanması prosesi izləyəcəklər.

IKT ÜZRƏ EKSPERT: “Bu, tək vətəndaşın bacaracağı məsələ deyil”

Istər sosial şəbəkələr üzərindən kibər dələduzluq, istərsə də iş fəaliyyətimizdə kibər hücumlara son zamanlar daha tez-tez rast gəlirik. Düşünürəm ki, bu kimi hallar nəinki azalacaq, hətta güñü-gündən daha da artacaq". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında İKT üzrə ekspert Rəşad Cəfərov deyib. Onun sözlərinə görə, çıxış yolu bu kimi halalarda mübarizə aparmaq, önləyici tədbirlər görməkdir: "Artıq bir neçə ildir ki, ardıcıl olaraq ölkəmizdə kibertəhlükəsizliklə bağlı tədbirlər keçirilməkdədir. Əlbəttə ki, bu tədbirlər maarifləndirmə baxımından çox vacibdir. Ölkəmizdə kibertəhlükəsizliyə cavabədən qurumlar mövcuddur. Qurumlar kibər hücumlara qarşı birgə fəaliyyət göstərməlidir. Hətta deyərdim ki, dövlətlər birgə mübarizə aparmamalıdır. Kibertəhlükəsizliyin etibarlı təmin edilməsi üçün maraqlı tərfəyin - dövlətin, özəl sektorun və vətəndaşların tərəfdəşliyini və əməkdaşlığını vacibdir. Bu, tək dövlətin, tək özəl sektorun, ya da tək vətəndaşın bacaracağı məsələ deyil. Bütün ölkələr kibertəhlükəsizlik sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın vaciblığını etiraf etsələr də, çox təessüf hələ ki, ciddi addımları görmək olmur".

Rəşad Cəfərov fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, vətəndaşlar arasında maarifləndirməye böyük ehtiyac var: "Hər bir vətəndaş kibertəhlükəsizliklə bağlı yetərinə məlumatlı olmalıdır. Bunu artıq zaman tələb edir. Hər kəs fərdi məlumatlarını necə qorunmalıdır, kibər dələduzları necə müəyyən edə bilər və sair bu kimi məsələlərdə ayıq olmalıdır. Ən azından emaline gələn məktubları analiz etmək, təhlükeli görünən fayllardan, saytlardan uzaq durmaq, antivirus programlarından istifadə etmək qismən sizin kibertəhlükəsizliyinizi təmin edə bilər. Ümumilikdə isə kibertəhlükəsizliklə vətəndaş, özəl qurumlar, dövlət, hətta dövlətlər birgə mübarizə aparmalıdır. Əks halda bu sahədə təhlükəsiz mühit yaratmaq mümkün olmayacaq. Kibertəhlükəsizliyin təmin edilməsi ümumi işdir".

Arzu Qurbanzadə

Rusiya sülhməramlılarının Laçın dəhlizi ve s. nəzarət etdikləri bölgələrdə bilrəkdən (!) yaxud hərəkətdən gələn sifariş və əmrlər sayəsində 2020-ci ilin 10 noyabr bəyanatının bəndlərinə kobud şəkildə pozmaları haqqı olaraq Azərbaycan ictimaiyyətinin narazılığına səbəb olmaqdadır. Artıq bəyanatın imzalanmasından 10 aydan artıq müddət ötür və maraqlı da budur ki, erməni separatçı-quldurlarının xunta rejimi hələ də öz silahlıları ilə Azərbaycan ərazilərində herbi məqsədli fəaliyyətlərini davam etdirir, səngər və blindajlar qazır, istehkamlar qurur, atəşlər açır, Azərbaycan tərəfindən axtarışda olan separatçı cinayətkarların başçıları Araik Arutyunyan əl-qolunu sallaya-sallaya, rahat şəkildə bu ərazilərdə hərəkət edir, Laçın dəhlizi vəsiti ilə Ermənistandan Qarabağ regionuna - məhz rus sülhməramlıları kontingentinin gözü qarşısından silahlı dəstələr sizdirir. Üstəlik, Rusiya sülhməramlıları İrəvan Ermənistana, oradan isə qanunsuz şəkildə Xankəndi üz tutan İran furalarının hətta dövlət qeydiyyat nişanlarını dəyişdirmələri, yeni İranın nömrə nişanlarının dəyişdirilərək Ermənistən nömrələrinin vurulmasına belə əhəmiyyət vermirlər.

İmzaya sədaqətsizlik heç bir halda nə diplomatiq cəhətdən, nə də digər baxımdan hörmətə, etimada layiqli hal olaraq qiymətləndirilə bilinməz!

Sual oluna biler ki, nəyə görə, hansı səbəbə və maraqlara görə? Çünkü Azərbaycan tərəfi üçterəli bəyanatda üzərinə götürdüyü öhdəlikləri tam şəkilde yerinə yetirir, həzər zaman öz imzasına sadıq qaldığını, etibarlı tərəf olduğunu isbatlayır. Demək, belə çıxır ki, nə Ermənistən, nə də Rusiya qoymuşları imzalarına açıq-aşkar hörmət, sədaqət bəsləmir. Bu isə heç bir halda nə diplomatiq cəhətdən, nə də digər baxımdan hörmətə, etimada layiqli hal olaraq qiymətləndirilə bilinməz!

Rusiyaya seçim etmək hələ də gec deyil

Öks halda, Osmanlı imperiyasının yaşadıqlarını Rusiya da yaşamalı olacaq

Beləliklə, eger Rusiya qeyd olunan məsələlərdə üzərinə götürdüyü öhdəliklərə əməl etmirsə, yəni bəyanatdakı bəndlərin yerinə yetirilməsində, sözün əsl mənasında, yanlışlıqlara yol verirə və ya etibarlı qonşusu Azərbaycandan daha çox Ermənistanda qahmar çıxırsa bu zaman bəzi xatırlatmaları etmək olar.

Yeri gəlmüşkən, bu yaxınlarda Rusiya politoloqlarından birinin Moskvanın guya Ermənistənla Azərbaycan arasında seçim etməsində çətinlik çəkməsi barədə iddia etməsi sözün həqiqi mənasında çox gülünc təsir bağışlayıb. Yəni sən demə, Rusiya qalıb neçə deyərlər, "odla-su arasında" və nəticəli qərar verməkdə əməlli-başlı əzablara düşür olubmuş (?)!

Elə isə Rusyanın düşdüyü “əzablardan” xilas oluması üçün danılmaz faktları (!) xatırlatmağın tam yeri və zamanıdır:

1. Rusiya ilə həmsərhəd olan ölkə Ermənistən deyil, Azərbaycandır. Moskva bu amili heç zaman unutmamalıdır!

2. Azərbaycan heç kimdən, heç yerdən asılı olmayan müstəqil dövlətdir, Ermənistən fərqli olaraq. Yəni Ermənistən digər ölkələrin təzyiqi ilə hər an Rusiyaya arxa çevirə bilər. Əslində, 44 günlük müharibədən əvvəl və sonra biz bu kimi faktların şahidləri oluruz. Hətta Ermənistən mövcud rəhbərliyinin sərhədlinə ABŞ və Fransa ordu birləşmələrinin gətirilməsini, habelə zaman-zaman NATO-ya üzv olması barədə spekulasiyalarını da Azərbaycan deyil, Ermənistən səsləndirir.

Azərbaycan isə öz etibarlı tərəfdəşliq və qonşuluq prinsiplerine xəyanət etmedi və etmir de.

3. İqtisadi cəhətdən Rusyanın Ermənistən deyil, Azərbaycanla əlaqələr qurması daha uğurlu nəticələr getirib-çıxara bilər. Çünkü Ermənistən çökmüş iqtisadiyyatının bərpasına uzun illər sərf etmək lazımlı ola-caq. O cümlədən, Ermənistən demək olar ki, bir çox iqtisadi mərkəzləri Kremlin nəza-

rətindədir.

4. Rusyanın siyasetçilər eşalonuna kifayət qədər zəherli düşüncələrə malik erməni diaspora nümayəndələri daxil olublar və onlar Moskvanın qonşuları ilə münasibətlərinə açıq-aydın müdaxilələr edir, normal əlaqələrin mövcudluğuna yumşaq desək, ağır xələlər və fəsadlar gətirirler.

Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti isə yalnız dostluq və məhrəban qonşuluq prinsiplərinə söylenir. Bu gün Rusiyada Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin demək olar ki, dondurulmasında Rusyanın siyasi istəblışmentine sızmış çoxsaylı radikal erməni siyasetçilərinin rolları var.

5. Nehayet, Moskva dərk etməlidir ki, istənilən müqayisədə xeyir məhz Azərbaycan tərəfindədir. Daha dəqiq desək, Rusiya dərindən düşünərək öz nəticəli seçimini etməlidir, çünki başqa yolu da yoxdur. Əks halda, nə baş verə bilər?

Birinci, yavaş-yavaş Rusyanın siyasi arenasını işgal edən zəherli və zərərli erməni diasporası sonda Kremlin onszu da aşağı doğru düşməye başlayan beynəlxalq reputasiyasına ağır, bəlkə də ölümçül zərəbsini vurmış olacaq. Moskva Azərbaycanla münasibətlərinə soyuqluq getirə biləcək əməllərinə (yuxarıda qeyd edilən faktlar daxil olmaqla) siyasetinə dayışıklık etməzsə, bu yalnız onun zərerine səbəb olar.

İkinci, isə Azərbaycanla dostluq və sırf etimadlara, etibarlılıq prinsipinə xas olan əlaqələr qurmaq lazımdır. Çünkü imperiya oyunbaşlıqları burada keçməyəcək, bundan sonra isə ümumiyyətlə!

Və üçüncü - Rusiyada müəyyən yüksək siyasi dairələrin yenidən SSRİ-nin yaradılması planları birdəfəlik unudulmalıdır. Belə olan halda Rusiya hələ də Ermənistən yanından çıxış edirə, bu zaman həmin yol heç hara aparmayacaq. Hətta belə deyək: erməni-daşnak düşüncəsi o qədər alçaqdır ki, həmin düşüncə özü üçün rahat məqam və zaman seçərək xəncəri Rusyanın kürəyindən saplayacaq. Hansı ki, bu alçaqlığı bir dəfə Osmanlı imperiyasına etmişdi..!

Rövşən RƏSULOV

“Zatulinə səs verənlərə çox ehtiyacımız var...”

“...Uzun illər idi ki, rusların “Qolos” radiostansiyası əylənceli şou programı olsa da, karımıza gəldirdi. Rusiyadakı bir çox erməni icması ilə əlaqə saxlayır və həmisi milli seçkilərdən əvvəl insanları Ermənistən və “artsax”ın dostlarına səs verməyə çağırırırdı. 44 günlük müharibə ilə təfaqimiz dağılıb “artsax”ın yaridan çoxunu əldən verəndən sonra “Qolos” radiostansiyasının müraciətlərə indi daha çox ehtiyacımız var”. Bunu ermənilər deyirlər.

...Ədalet naminə etiraf etmek lazımdır ki, 2018-ci ilin yazında həkimiyət dəyişikliyi bəzi erməni diasporalarını “müvəqqəti olaraq” parçaladı, ancaq müharibədən sonra məlum oldu ki, əslində Rusiyaya qarşı antiinəsiyaya töhfə verən ele Ermənistənindən indiki hökumətir. Yəni, sən demə, Paşinyan hökumətinin rus duyğularının “parçalanmasında” da əli varmış.

Belə görünür ki, Nikol siyasetdə “burnundan uzağı” görmürmüşün biriymiş. Çünkü, hələ də oturub nəyi isə gözləyir. Bu dəqiqə, Rusiyada Dövlət Dumasına seçkilərlə bağlı gərgin iş

gedir. Biz ermənilər Ermənistənin, lap elə “artsax”ın da Rusiya Dövlət Dumasında oturub ermənilərin “haqq işini” müdafiə edəcək deputatlara ehtiyac olduğunu nülamalıyıq. Amma, deyənən, bunu da bizə çox görənlər var.

Məsələn, TASS-in baş direktörünün birinci müavini, Rusyanın siyasi dairələrində Bakının əsas lobbiçisi kimi tanınan Mixail Qusman ermənilərin yaxın dostu Konstantin Fedoroviç Zatulinin Dövlət Dumasına seçilməsinin qarşısını almaq üçün hər cür səy göstərir(7). Özü də ehtidiyimizə görə, Zatulindən fərqli olaraq, pulsuz-parasız... Əslində bizim buna heç inanmağımız gelmir.

Yəqin, yadınızda olar, vaxtılık akademik Andrey Saxarov arvadı erməni əsilli Yelena Bonnerin təhribi ilə də olsa, Rusiya Dumasında biz ermənilərini müdafiə edirdi. Bu gün isə Kons-

tantin Zatulinin bir növ onun davamçısı kimi, Rusiya Dövlət Dumasında ermənilərin “haqq-ədalət” işini müdafiə edənlərindən biridir.

Amma, məsələ bundadır ki, həzirdə əhalisinin 25 faizinin ermənilərdən ibarət olduğu Soçi də vəziyyət elə də ürəkaçan deyil. Deyirlər, guya Zatulinin topladığı imzaların yarısı saxta şixib. Bu necə ola bilər axı... Filan qədər pul tök, axırdı da imzalar saxta çıxınsın?

Məsələ bundadır ki, "...19 sentyabr seçkiləri kollektiv Qərbin güclü təzyiqi altında keçiriləcək. Söhbət ənənəyə görə şəffaflığı və ifade azadlığına ria-yət olunmasını izleyəcək beynəlxalq müşahide missiyalarından yox, Qərbin xüsusi xidmət orqanlarının göstərişi ilə seçkiləri gözdən salmağa başlayan 40 min saxtadan gedir". Deyim ki, bunu Rusyanın müdafiə naziri Sergey Şoygu bəyan edib.

...Burada bir daha xatırladaq ki, keçən ayın ortalarına qədər Soçi də birmandatlı seçki dairesinin seçki komissiyasına 14 millət vəkili namizədi tərefindən seçkiləre qatıldığı bildirir-di. Onlardan 3 nəfəri fərdi, 11 nəfəri isə siyasi partiyalardan olanlardır ki, “ermənilərin sevimli” Konstantin Fedoroviç Zatulin də 11-lərin sırasındadır.

Onu da deyim ki, “ermənilərin bəxtindən” bu dəfə Zatulin üçün ele də asan olmayıcaq. Çünkü bu dəfəki alternativlər ele də zəif deyillər.

Ağasəf Babayev

İnsan ildə neçə dəfə koronavirusa yoluxa bilər?

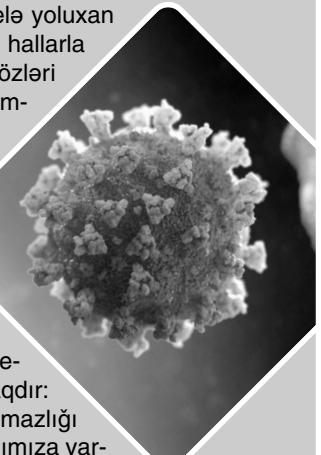
Həkim detalları açıqladı

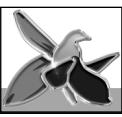
“Bildiyimiz kimi, virusa yoluxma həddindən artıq artmaqdə davam edir. Müşahidələrimə bəsasən deyə bilərem ki, koronavirusa 3, hətta 4 dəfə belə yoluxan insanlara rast gəlmişəm. Bu hallarla tez-tez qarşılaşıram”. Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında həkim-infeksiyonist Namiq Nəbiyev deyib.

Onun sözlərinə görə, bu cür yoluxmanın qarşısını almağın əsas yolu immunitet sisteminin gücləndirilmək, əsəb və stresdən özünü qorumaq və digər narahatıcı amillərdən uzaq durmaqdır: “Həmçinin, vitamin D çatışmazlığı da virusa asanlıqla yoluxmağıza yardımçı olur. Bunun üçün bədənimizi vitamindən D ilə yetərinə təmin etməliyik. Xəstelikdən qorumağın bir nömrəli yolu isə peyvənd olunmaqdır”.

Həkim sözlərinə belə davam edib: “Ən tez yoluxan yaş qrupuna gəldikdə isə əvvəller biz bu kateqoriyaya 50 yaşıdan yuxarı olan insanları şəmil edirdik. İndi isə vəziyyət bir qədər fərqlidir. Yəni, kimin immuniteti zəifdirse o da yoluxur. Artıq yaş qrupu ele də bir əhəmiyyət kəsb etmir”.

Ayşən Veli

Kimlər və nə üçün siyasi dialoq prosesinə xələl gətirmək istəyir?

Bu gün Azerbaycanda Prezident İlham Əliyevin iradəsi ilə reallaşdırılan islahatların neticəsi olaraq iqtidarı-müxalifət ünsiyəti, siyasi dialoq mühiti formalşmışdır. 60 yaxın siyasi partiyadan 50-ye qədəri siyasi dialoq prosesində iştirak edir, siyasi və ictimai sahədə reformaların dərinləşdirilməsi ilə əlaqədar fikir və təkliflərini irəli sürürler. Xüsusilə də, son müddət ərzində, "Siyasi partiyalar haqqında" qanunda, QHT-lərin fəaliyyətinə dair qanunvericilikdə dəyişikliklərin edilməsi, yeniliklərin tətbiq olunması müzakirə edilməkdədir. Yeni, hakimiyət tərəfindən elə azad və demokratik ortam formalşdırıldı ki, siyasi partiyalar sərbəst şəkildə qanun yaradıcılığı prosesində iştirak edirlər. Əlbəttə ki, bu, parlaq Zəfərdən sonra yaranmış yeni reallıqlar fonunda siyasi sahədə formalşmış ən böyük dəyərdir. Hətta, partiyalar da qəbul edirlər ki, inkişi şəraitdə siyasi dialoq həm də bir milli birləşdirilən siyasi dialoq prosesinə mane olmaq, xələl gətirmək isteyənlər də az deyil. Əli Kərimlinin başçılıq etdiyi AXCP, Arif Hacılının başqanı olduğu Mütəşavat kimi partiyalar, qondarma professor Cəmil Həsənlinin başında durduğu "Milli Şura" adlı feyk təşkilat, xarici donor təşkilatlarının siyasi əlaqələndiricisi Xədəcə İsmayıllı, "siyasi məhbus" kontorunun rəhbəri Leyla Yunus Azerbaycanda siyasi dialoq prosesinə mane olmağa çalışanların maşalarıdır. Sual olunur ki, illərdir demokratiya, insan hüquqları, azad seçki, söz və mətbuat azadlığı deyən bu anti-millii qrup niyə siyasi dialoq prosesinə qoşulmur, əksinə xələl gətirməyə çalışır?

Axi, bu siyasi dialoq özü həm də demokratik dəyər, insan hüquqları, ifadə azadlığı demək deyilmə? Hakimiyətin siyasi iradəsi ondan ibarət deyilmə ki, müxtəlif ideologiyaların daşıyıcısı olan partiyalar daha mükəmməl siyasi sistem yaradıcılığı işində aktiv olsunlar? Bəs, o zaman niyə AXCP və Mütəşavat inkarçı mövqədə durur? Bəlkə, Əli Kərimlinin, Arif Hacılının düşüncəsinə görə müxalifətçilik ancaq inkar etmək, lokələmək, xələl gətirməkdir? Axi, niyə bir zamanlar "İlqar Məmmədova azadlıq" deyib mitinq, aksiya təşkil edənlər indi REAL-i da, İlqar Məmmədovu da təhqir edir? Nəcə olar biler ki, müxalifet düşərgəsində "kəndli-kral" söhbəti ortaya çıxır və Əli Kərimli, Arif Hacılı iddia edir ki, olar İlqar Məmmədovdan 2 dəfə çox müxalifdir?

Bir haldə ki, ölkənin 50-dək partiyası si-

yasi dialoq prosesində iştirak edir, demək ki, bu, perspektiv inkişafın daha doğru yoludur. Əger AXCP və Mütəşavat inkarçı mövqədə durursa, demək ki, bu, onların qrup maraqlarından irəli gelir. Məhz, cəbhəçi trolların sosial şəbəkələrdə, Qənimət Zəhidin, Sevinc Osmanqızının youtube kanallarında siyasi dialoq əleyhinə təbliğat aparması, bu prosesdə iştirak edənlərin təhqir olunması, "siyasi dialoq" ifadəsinin belə küçə sözləri ilə təqdim edilməsi onların dövlətin və xalqın milli maraqlarına düşməncilik mövqeyini nümayiş etdirmirmi? Necə ola bilər ki, özünü "milli qüvvə", "demokratik qüvvə" adlanıranlar siyasi dialoq prosesində iştirakdan imtina etsin? Bəlkə, elə ancaq inkarçılıq mövqeyi

AXCP, Mütəşavat, Milli Şura kimi qurumların fəaliyyətinin stimuludur? Yoxsa, siyasi dialoq Əli Kərimli, Arif Hacılı kimi məmələrin siyasi karyerasının sonunu gətirə bilər? Bəlkə ehtiyatlanırlar ki, siyasi dialoq qondarma "siyasi məhbus" məsələsinin üzərində birdəfəlilik xətt çəkə, Əli Kərimli, Arif Hacılı, Leyla Yunus kimi məmələnin bazarnı məhv edə bilər? Bəlkə qorxurlar ki, daha insan hüquqları, demokratiya, söz və mətbuat azadlığı adı ilə cirpişdirilən qrantlar əldən çıxar?

Hər bir halda siyasi dialoq prosesi milli məsələdir və partiyaların bu tendensiyada iştirakı da milli inkişafa xidmet edir. Əger hansısa qüvvələr bu prosesə qoşulmursa, üstəlik ləkələmə, xələlgetirmə işi ilə məşğuldursa, demək ki, onlar üçün milli yox, şəxsi maraqlar daha vacibdir. Əli Kərimli, Arif Hacılı kimi məmələnin tutduğu mövqə də sübut edir ki, onlar milli, yaxud demokratik deyil, məhz radikal, dağıdıcı, marginal qruplardır...

Ramil Vəlibəyov

Qeyd edək ki, ərzaq tədarü-künə görə Ermənistən Avrasiya İqtisadi Birliyində sonuncu yerdədir. Maraqlıdır ki, ÜDM-də kənd təsərrüfatının ən böyük payına sahib olan Ermənistən, ərzaqla özünü təmin edə bilmir. Bildirək ki, bu gün təşkilatda Belarus özünü ən çox təmin edən ölkədir və demək olar ki, bu ölkə ərzaq tədarükünün 90 faizini verir.

Xatırladaq ki, Avrasiya İqtisadi Birliyində üzv ölkələrin kənd təsərrüfatı dövriyəsində təxminən 315 milyon hektar torpaq sahəsi və ümumi bazarın təxminən 183 milyon istehlakçısı var. Məsələ bundadir ki, birliyə üzv ölkələr arasında kənd təsərrüfatının ÜDM -de ən böyük payı Ermənistənə - 13,3 faiz və - 12,3 faizle Qırğızistana dair. Ermənilərin "NEWS.am" saytı xəbər verir ki, ərzaq ehtiyatlarına görə lider olan Belarusiyada bu rəqəm təxminən 8, Qazaxistanda 4,3, Rusiyada isə 4 faizdir.

Birliyə üzv dövlətlər öz

Ermənistən özünü ərzaqla təmin edə bilmir

istehsalı ilə buğda, bitki yağı, yumurta və şəkerə olan daxili tələbatı tam ödəyir və quş eti, donuz eti, süd, həmçinin meyvə və giləmeyvə ilə özünü təmin etmək üzərdir.

Qida özünü təmin etməyin ən yüksək seviyyəsi Belarusda - 89,7, ondan sonra Rusiyada - 88,2, sonra Qazaxistanda - 83,8 faizdir. Burada Ermənistənə gelincə isə, bu ölkədə özünü təmin etmə seviyyəsi birləşmə üzv dövlətlər arasında sonuncu yerdədir, yəni - 72,9 faizdir.

Yeri gəlmışkən bildirək ki, 2021-ci ilin birinci yarısında Avrasiya İqtisadi Birliyi ölkəleri 33,7 milyard dollarlıq kənd təsərrüfatı məhsulları istehsal edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,6 faiz çoxdur.

Ağasəf Babayev

Ermənistən "Rusiya bizi xilas edəcək" xəstəliyi
RÖVŞƏN
rovsen.rasulov@mail.ru

Ermənistən vassal dövlət olaraq Rusyanın quberniya kimi adlandırılmasının heç də təccübülü hal deyil. İllərdir ki, bu barədə yazılır və deyilir. Əbəs deyil ki, bu ölkə sözə "müstəqillik" qazandıqdan hazırlı dövredə qədər məhz Rusyanın kölgəliyi altında qonşularına diş qıcıyb, arxada isə qyruq bulayıb. Bu, danılmaz faktdır. Lakin 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azerbaycan qarışında diz çökən Ermənistən bu stereotiplərinin də dağıldığını eməli şəkildə gördü.

Fəqət, bütün bunlara baxmayaraq, hələ də xeyallar burulğanından çıxa bilməyən "qonşu" ölkədə yenidən "Rusiya bizi xilas edəcək" tipli xəstəlik baş qaldırıb. Hətta paytaxt İrəvanda Putinin şəkiləri olan bilbordlar asılıb. Dərhal görünür ki, sözün eşi mənasında, aşkar "girənlik" təcəssümüdür!

Məsələ isə ondadır ki, Ermənistənda nəşr edilən "Hraparak" qəzeti bu dəfə Azerbaycanın Rusiyada keçiriləcək parlament seçkiləri gününü gözlədiyini, məhz həmin vaxt yeni planlarını icra edəcəyi iddiasını irəli sürüb. Həmin qəzətdən bir statı nəzerinə çatdırırıq: "Sünikdəki (Zengəzurd-R.) mənbələrimiz bildirirler ki, sərəddəkəi gərginlik keskin şəkildə artıb. Azerbaycanın Silahlı Qüvvələri Qaragöl etrafında toplaşır. Hərbçilərde belə bir informasiya var ki, Rusyanın başı sentyabrın 16-17-də parlament seçkilərinə qarşılığı vaxt türk-azerbaycanlı (?) silahlı qüvvələri yeni hərbi təxribata hazırlaşırlar..."

Erməni nəşri öz sərsəm iddialarını davam etdirir və axmaqcasına yazar ki, Azerbaycan-Türkəy xəyallarının gerçəkləşdirilməsi üçün Qaragöl məntəqəsində irəliləmə planlaşdırılır və sən demə, Rusiya rəhbərliyi bu məsələdən xəbərdarılmış, üstəlik, həmin programın həyata keçməməsi üçün istənilən halda onun qarşısını alacaq (?!).

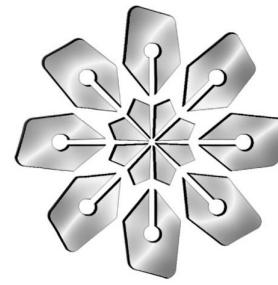
Hələ bu harasıdır? Erməni qəzeti səslemeyə davam edərək onu da iddia edir ki, hazırda Rusiya sülhməramlıları kontingentinin yeni komandanı Kosobkov qısa müddətdə Ermənistəna keçib və Gümrüdəki 102-ci hərbi bazaının rəhbərliyini üzərinə götürüb (???!!!). Bazaın çoxsaylı silah-sursatları isə Gümrüdən Zəngəzura danışır.

İndi isə keçək daha gülünc iddiaya. "Hraparak" iddia edir ki, Rusiya sülhməramlılarının keçmiş komandanı Rüstəm Muradov Dağıstandadır və oradan Rusyanın məqsədlərini həyata keçirəcək, rus qoşunlarının böyük hissəsi Azerbaycanla sərhədə toplanıb və s.

Bəlli dir, bu, aşkar erməni xisətinin, xəstəliyinin bədbəxt tərzi dir. Bu, onun göstəricisidir ki, ermənilər yenidən ruslar qarşısında qyruq bulamaqla ağıllarına və ağızlarına gələn nağılları da deyil, hərf yiğnaqlarını qarşıq şəkildə çöle püşkürdülər. Onlar hələ də elə sanırlar ki, Azerbaycan əlini-əlinin üstünə qoyub baş verənləri, sadəcə, seyr edir. Qoy ermənilər belə də düşünsünlər. Çünkü çox qısa müddətdən sonra Azerbaycan ordusunun səsi İrəvanın həndəvərindən gələndə, bax, onda biz yekun sözümüzü deyəcəyik. Görəsən, "Hraparak" onda nə yazacaq? Ve ya Azerbaycan əsgəri Qaragöldə, Qafan üzündə, Gorusda bayraq ucaldırak, onların bu iddiaları harada idi? Bəs nooldu..?!

Mediamızın əsas problemlərindən: Jurnalistikada ixtisas vacibdirmi?

Bu istiqamətdə uzun illər geniş müzakirələr getdi, hər iki tərəf öz arqumentlərini ortaya qoydu, lakin yekun rəyə gəlmək mümkün olmadı. Sadəcə, bazarın tələbi ilə mediada, jurnalistikada işə qəbul zamanı ixtisas əsas tələb kimi qoyulmur, bacarığı, savadı, dünyagörüşü olanlar bu sahəyə gəlir və onların içindən peşəkar jurnalistlər də yetişir. Bu, bütün dünyada belədir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

*Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
“Fikir, söz və məlumat azadlığının,
plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb.*

Bizdə də bu tendensiya getdi. Minlərlə jurnalistika təhsili olan şəxslər isə peşəkar mediada baş çıxara bilmədi və başqa sahələrə üz tutdu. Onların yerini ixtisas təhsili olmayan, amma intellekt, dünyagörüş və bacarıqla peşəkarlıq səviyyəsinə yüksənlər tutdu.

Əlbətə, məsələye birterəflə baxış dilektən yanaşma olardı. Jurnalistikə spesifik peşədar, sənətdir. Başqa sahələrdən fərqli olaraq bu sahə konkret bir humanitar və ya texniki elmə söykənmir. Yəni, həkim üçün kimya biologiya təhsili mütələqdir, mühəndis üçün texniki elmlər, inşaatçı üçün həndəsə, riyaziyyat və s.

Jurnalistikada belə elmlərin her hansı biri xüsusi əhəmiyyət kəsb etmir. Bu spesifik sahədir, ictimai, siyasi, sosial, tarixi, mədəni, texniki... biliklərin hamısı lazımlı ola bilər, amma hər hansını bilməmək o demək deyil ki, jurnalist ola bilməsən. Jurnalistikən da sahələri varmisal üçün ixtisas təhsili olan bir şəxs əger dili normal bilsə, ifade qabiliyyəti, araşdırma istedadı varsa, bəzi qaydaları öyrənməklə bu sahəde peşəkar jurnalist ola bilər. Bunun ölkəmizdə və dünyada hədsiz çox nümunələri var. Hətta dönyanın və ölkəmizin 100-ən güclü jurnalistini götürürək, onların böyük əksəriyyətinin jurnalist ixtisası olmadığını görərik.

Təbii ki, jurnalistikə təhsili vacibdir, lazımdır, bunu inkar etmək olmaz. Lakin təkcə bu nəzəri təhsilə peşəkarlıq əmələ gəlmir. Çox sayda başqa şərtlər lazımdır. Araşdırma qabiliyyəti, analitik təfəkkür, xəber duyma, universal intellekt və geniş dünyagörüşü, hər hansı bir hadisəni ləkənək, çatımlı dildə izah etmək bacarığı və s. TV və radio jurnalistlərinde isə bunlardan əlavə diksəya, intonasiya, ifade təmizliyi, səs tembri, rəvan və xoşgələn danişqən tərzi və s. də lazımdır. Göründüyü kimi, bunlar təhsilə əmələ gelmir. Təbii ki, bir nəfərdə həm jurnalist ixtisası, həm də sadalanan xüsusiyyətlər varsa, o peşəkar jurnalist olacaq. Əger biri var, o biri yoxdursa, çətin olsun. Eləcə də, bir şəxsde qeyd olunan xüsusiyyətlər və ən əsası işə can yandırma varsa, o jurnalist ixtisası olmadan da yaxşı jurnalist olacaq, necə ki, buna minlərlə misal var. O

yoxdursa, amma bütün sadalanan xüsusiyyət və qabiliyyətlər varsa, jurnalistikə fakültəsində keçilənləri alternativ yollarla öyrənib peşəkar jurnalist olmaq olar. Beləliklə, ən yaxşı jurnalist təbii ki, həm ixtisası, həm də sadalanan qabiliyyətləre sahib olanlar ola bilər. Lakin o qabiliyyətlər yoxdursa, ixtisas boş şəydir. Təəssüf ki, ixtisası olanların çox az hissəsi o qabiliyyətlərə malikdirlər, ixtisası olmayanlar

hə -
min fakültədə keçi-
lən dərslikləri oxuya bilər, müta-
madi təkmilləşmə kurslarında iti-
trak edib müəllimlərdən, ekspertlər-
dən öyrənə bilər, üstəgel praktika-
da peşəkar jurnalistlər ona bunları
da öyrənməkdə kömək edə bilər.
Lakin jurnalst təhsili varsa, amma dediyim xüsusiyyətlər, qabiliyyət-
lər yoxdursa, ona heç kim kömək
edə bilməz və o diplomun adı ka-
ğız parçasından fərqi ola bilməz.

Jurnalistikə həm də fanatizmdir, burada ürək də lazımdır, işə sevgi də lazımdır, tükənməz enerji də lazımdır, vicdan də, başqa insani qabiliyyətlər də. Hər adam jurnalist ola bilməz, hər nə qədər təhsil alırsa alsın. Üstəlik, burada əməkhaqqı da azdır və jurnalistlər əhalinin aztəminatlı təbaqəsinə aiddir. Ona görə də, burada fanatlar qalır, pul dalınca qaçanlar isə başqa sahələrə gedirlər.

Görünür ki, bu məntiqə, realliga əsaslanan arqumentlər, göstərilən nümunələr, müqayisələrlə bu məsələyə nöqtə qoymaq olar. Konkret və qısa belə yanaşmaq olar. Jurnalist ixtisası olsa yaxşıdır, bir şərtlə ki, qeyd olunan xüsusiyyət və qabiliyyətlərin hamisi olsun, bunlar olmadıqda təhsil heç nəyə yaramır. Lakin ixtisas təhsili

arasından isə
həddən çox peşəkar jurnalist
çixib o qabiliyyətlərin sayesində.

Mətbuatın indiki vəziyyətinə ix-
tisassız jurnalistlər səbəb olub fi-
kirleri də məntiqsizdir. Çünkü biz
mətbuat dedikdə küçə saytlarını,
sosial şəbəkə və bloqlarda ağızına
gələni yazanları, ya da jurnalist adı
ile reketçilik, diləncilik edən dələ-
duzları nəzərdə tutmurq. Onların
ixtisası oldu ya olmadı fərqi yox-
dur, onlar jurnalist deyillər. Belələrinin
“jurnalist” adlandırılmasında
jurnalistlərə təhqirdir.

Ciddi mətbuatda isə, nisbi gö-
türkdə ixtisası olmayanlar mətbuatın
inkışafına daha çox töhfə veriblər.
Mətbuat tariximizdə də
belə olub. Mətbuatımızdakı prob-
lemələrin sebəbləri başqdır, burda
bu faktorun ciddi rolü yoxdur. Bu
səbəblər tamam başqa mövzudur,
bu səbəblər qalır, pul dalınca qaçanlar isə
başqa sahələrə gedirlər.

Bu sahədəki mövcud problemləri həll etmək üçün MEDİA bütün
mümkün tədbirləri görür. Artıq mü-
əyyən nailiyətlər, müsbət dəyişik-
liklər də müşahidə olunur. Tezliklə
daha böyük dəyişikliklərin olacağı
şübhəsizdir. Artıq cəmiyyətin me-

diaya inamının bərpa edilməsi, jurnalistikən peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması, qəzetlərin, xəber saytlarının forma və dizaynından tutmuş məzmun keyfiyyətinə dək dünya standartlarına yüksəldilməsi üçün MEDİA tərəfindən edilən yardımçılar və qoyulan tələblər, bu sahənin inkişafına optimist baxmaq üçün əsaslar verir. Zaman keçdikcə, cəmiyyət həqiqi media ilə, bazar mediasının fərqi daha yaxşı anlayacaq, informasiya kirliliyi aradan qalxacaq, bu sahədəki özəşbaşılıqlı aradan qalxacaq.

Medianın İnkişafı Agentliyi (MEDİA) tərəfindən təşkil edilən yazı müsabiqələrində şəffaflığın, ədalətin təmin olunması, peşəkar jurnalistlər digərlerinin fərqi oraya qoyur. Daha savadlı, daha

peşəkar jurnalistlər
mükafatlar qazanır,
sosial vəziyyətini
yaxşılaşdırır və bu on-
ları daha yaxşı işləmə-
ye stimullaşdırır. Jurnalistikadakı
təsadüfi şəxslər isə ələnmə pro-
sesindən keçə bilməyə-
rək, başqa sahələrə üz tutmağa
başlayacaqlar. Eləcə də, mətbuat
vasitələrinə edilən yardımçılar,
mətbuatın müxtəlif küləcə saytlarında,
sosial şəbəkə sefərlərində
yaydıqları cəfəngiyəti ciddi qəbul et-
məyəcək və tələyə düşməyəcək.

Beləcə də, özünü media kimi qəle-
bə verib, ölkəmizə qarşı informasiya
mühərbiyi aparanlar, şəhərlər
dələduzluqla məşğul olan
bu tip infromasiya vasitələri sra-
dan çıxacaq. Və ortada əsil peşə-
kar media qalmış olacaq. Bu mə-
hələni inkişaf etmiş ölkələr keçib-
lər, çünkü orada əksəriyyət təhsilli
və dünyagörüşü olduğundan o cə-
miyyətləri saxta xəbərlərlə aldat-
maq mümkün olmur. Bizdə də, me-
dianın dünya standartları səviyyə-
sinə yüksəlməsi üçün həm də cə-
miyyətin maariflənməsi, savadlan-
ması vacib faktorlardan biri kimi
qalır. Bu faktı inkar edə bilməyəcə-
yik cəmiyyət necədirse, mediası
da elədir. Demək, cəmiyyətimiz
və mediamız paralel inkişaf etmeli-
dir. Əminəm ki, belə də olacaq.

Elçin Bayramlı

Qazet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

15 sentyabr

“Ronaldo Messidən daha üstündür”

Mançester Yunayted”in sabiq futbolcusu Qari Nevill sahib komanda yoldaşı, hazırda da “qızımızı şeytanlar”da çıkış edən Kristiano Ronaldo ile birgə oynadığı vaxtları xatırlayıb. Qol.az xəber verir ki, o, “Sky Sports”a açıqlamasında 36 yaşlı hücumçunu dünyanın en yaxşısı adlandırdı:

“Messinin ağlasırmaz dərəcədə qol vurduğuna şübhə yoxdur. O, əyləncəli bir futbolçudur. Amma Ronaldo bu məsələdə daha üstündür. Penaltılıları çox dəqiq yerinə yetirir. Ona görə de Ronaldonun sayəsinde komandadakı boşluqlar tamamlanır. Onu daha da irəli aparan, motivasiya verən şey qırıldığı rekrodlardır. Ronaldo Messinin klubu qədər yaxşı olmayan klublarla Çempionlar Liqasını qazanıb. O, dünyanın en yaxşısıdır”.

Qeyd edək ki, Qari Nevill 1992-2011-ci illerdə “Mançester Yunayted”də oynayıb. 2003-2009-cu illerdə də “qızımı şeytanlar”da çıkış edən Ronaldo isə avqustun 31-i bu komanda ilə 2+1 illik müqavilə imzalayıb.

Bakcell abunəciləri üçün Qarabağ Dirçəliş Fonduna SMS-lə ianə etmək imkanı

Bakcell abunəciliyi üçün Qarabağ Dirçəliş Fonduna SMS vasitesilə ianə etmək imkanı yaradılıb. Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində bərpa və yenidənqurma işlərinin həyata keçirilməsinə dəstək göstərmek istəyən abunəciler öz mobil telefonlarından “8112” qısa nömrəsinə 1, 3, 5, 10, 20, 50 rəqəmlərini yazmaqla SMS göndərərək müvafiq olaraq, 1 AZN, 3 AZN, 5 AZN, 10 AZN, 20 AZN ve 50 AZN məbləğində ianə edə bilərlər. Bakcell nömrələrinən SMS-lerin göndərilməsi üçün abunəcilərdən xidməti haqqı tutulmur!

Xatırladaq ki, bu ilin ev-

velində Bakcell şirkəti Qarabağ Dirçəliş Fondu 1.4 milyon manat məbləğində vəsait köçürüb. Bakcell şirkətinin də daxil olduğu “NEQSOL Holding”in tərkibində olan şirkətlər tərfinindən bu fonda ümumilikdə ia-

ne edilmiş məbləğ 2 milyon AZN təşkil edib.

Qarabağ Dirçəliş Fondu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 yanvar 2021-ci il tarixli fermanı ilə yaradılıb. Fermana əsasən, Qarabağ Dirçəliş

Fondun Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qurulması, habelə dayanıqlı iqtisadiyyata və yüksək rifaha malik regiona çevrilmesi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyi göstərilməsini və sərmayələrin cəlb edilməsini, bu sahədə dövlət-özel tərəfdəşliğinin inkişafını təmin edən, eləcə də ölkə daxilində və ölkə xaricində zəruri təşviqat işlərini həyata keçirən publik hüquqi şəxsdir. (<https://qdf.gov.az/>)

Qarabağ Dirçəliş Fondu na digər platformalar vasitəsilə də ianə etmək mümkündür. Ətraflı: (<https://qdf.gov.az/iane-et/>)

Artıq “Nar” abunəciləri “Qarabag Dirçəliş Fondu”na ianə edə bilərlər

Qeyd edək ki, balansdan yalnız ianə olunan məbləğ çıxılacaq və göndərilən hər SMS ödənişsizdir. Hər bir abunəci bir neçə dəfə fərqli məbləğdə ianə edə bilər. Daha ətraflı məlumatı <https://www.nar.az/qarabag-dirchelish-fonduna-destek/> rəsmi səhifəsindən əldə edə bilərsiniz. “Qarabağ Dirçəliş Fondu” Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 4 yanvar 2021-ci il tarixli fermanı ilə yaradılıb. Fermana əsasən, “Qarabağ Dirçəliş

QARABAĞ DIRÇƏLİŞ FONDUNA DƏSTƏK

8112-ya SMS göndərin,
“Qarabağ Dirçəliş Fondu”na
ianə edin.

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qazet “Ses”in komputer mərzində yığılın, sahifələrin.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur.
Qazetdə AzərTAc, SIA informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

Türkan Şorayın əməliyyatdan sonrakı Şok Dəyişimi

Türk kinosunun sultani kimi tanınan 76 yaşlı tanınmış aktyor, ssenarist, rejissor və yaçıçı Türkən Şoray Instagram hesabında paylaştığı foto ile gündəmə gəlib. SIA xəber verir ki, 20 kilo arıqlayan Şoray da estetik etdirən məşhurlar sırasına qatılıb. Artıq çəkisində xilas olan və üzündə plastik əməliyyat etdirən Şorayın son görünüşü izleyiciləri tərəfindən bəyənilib. Söyüdən fotonu təqdim edirik.

Valideynlər hansı hallarda övladlarını məktəbə göndərməyəcəklər?

“Övladını məktəbə göndərmək istəməyən valideynlər iki halda iltizam ərizəsi yazacaqlar”. SIA xəber verir ki, bunu təhsil nazirinin müşaviri Rüstəm Ağayev jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

O vurğulayıb ki, birinci hal yoluxma sayının yüksək olduğu zonaya görə olacaq: “Həmin zonada yaşayan valideynlər ərizə yazaraq övladını məktəbə göndərməyə bilərlər. İkinci halda isə evlərində koronavirus xəstəsi olan, yaxud hər hansı respirator virus infeksiyası olan valideynlər övladını məktəbə göndərməməlidir. Eləcə də xəstəlik barede məktəb rehberliyinə məlumat verməlidir”. Xatırladaq ki, pandemiya şəraitində öten ilki tədris ilində valideynlərin övladlarını məktəbə göndərməməsi məsələsi könüllü idi. Qeyd edək ki, sentyabrın 22-də ümumtəhsil müəssiselerində aşağı sinif şagirdləri, sentyabrın 29-da isə orta və yuxarı sinif, eləcə də ali və orta ixtisas təhsil müəssiselerində ənənəvi tədris bərpa edəcək.

Fondu” Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qurulması, habelə dayanıqlı iqtisadiyyata və yüksək rifaha malik regiona çevrilmesi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyi göstərilməsini və sərmayələrin cəlb edilməsini, bu sahədə dövlət-özel tərəfdəşliğinin inkişafını təmin edən, eləcə də ölkə daxilində və ölkə xaricində zəruri təşviqat işlərini həyata keçirən publik hüquqi şəxsdir. (<https://qdf.gov.az/>)

Qeyd edək ki, “Qarabağ Dirçəliş Fondu” digər platformalar vasitəsilə də ianə etmək mümkündür. Ətraflı: <https://qdf.gov.az/iane-et/>.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600